

LÄNSSTYRELSEN

I SKÅNE LÄN

Miljöenheten

Christer Persson, 040-25 26 94

christer.persson@m.lst.se

BESLUT

1999-11-11

231-32638-99

1278-201

1(1)

Enligt sändlista

Fastställande av skötselplan för naturreservatet Hallands Väderö, Båstads kommun

(2 bilagor)

BESLUT

Med stöd av 3 §, förordning om områdesskydd (1998:1252), fastställer länsstyrelsen bilagd skötselplan för naturreservatet Hallands Väderö, Båstads kommun.

Redogörelse för ärendet

Länsstyrelsen har i samband med löpande skötselplanarbete gjort en översyn av skötselplan och bestämmelser för naturreservatet Hallands Väderö. Ett förslag till skötselplan har remissbehandlats varvid berörd kommun, markägare, myndigheter mfl har lämnats tillfälle att lämna synpunkter. Föreliggande skötselplan har arbetats fram av länsstyrelsen under 1999 varvid största möjliga hänsyn har tagits till inkomna yttranden. Planen har anpassats på ett sådant sätt att landets åtaganden i samband med att Hallands Väderö pekats ut av regeringen i enlighet med EU:s habitat- och fågeldirektiv ska kunna uppfyllas.

Skäl för länsstyrelsens beslut

Naturreservatet Hallands Väderö bildades genom länsstyrelsens beslut den 18 december 1998. Enligt 3§ förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken (1998:1252) skall en skötselplan ingå i varje beslut om bildande av naturreservat för att säkerställa naturreservatets långsiktiga vård.

Detta beslut kan överklagas till regeringen, se bilaga.

Göran Mattiasson

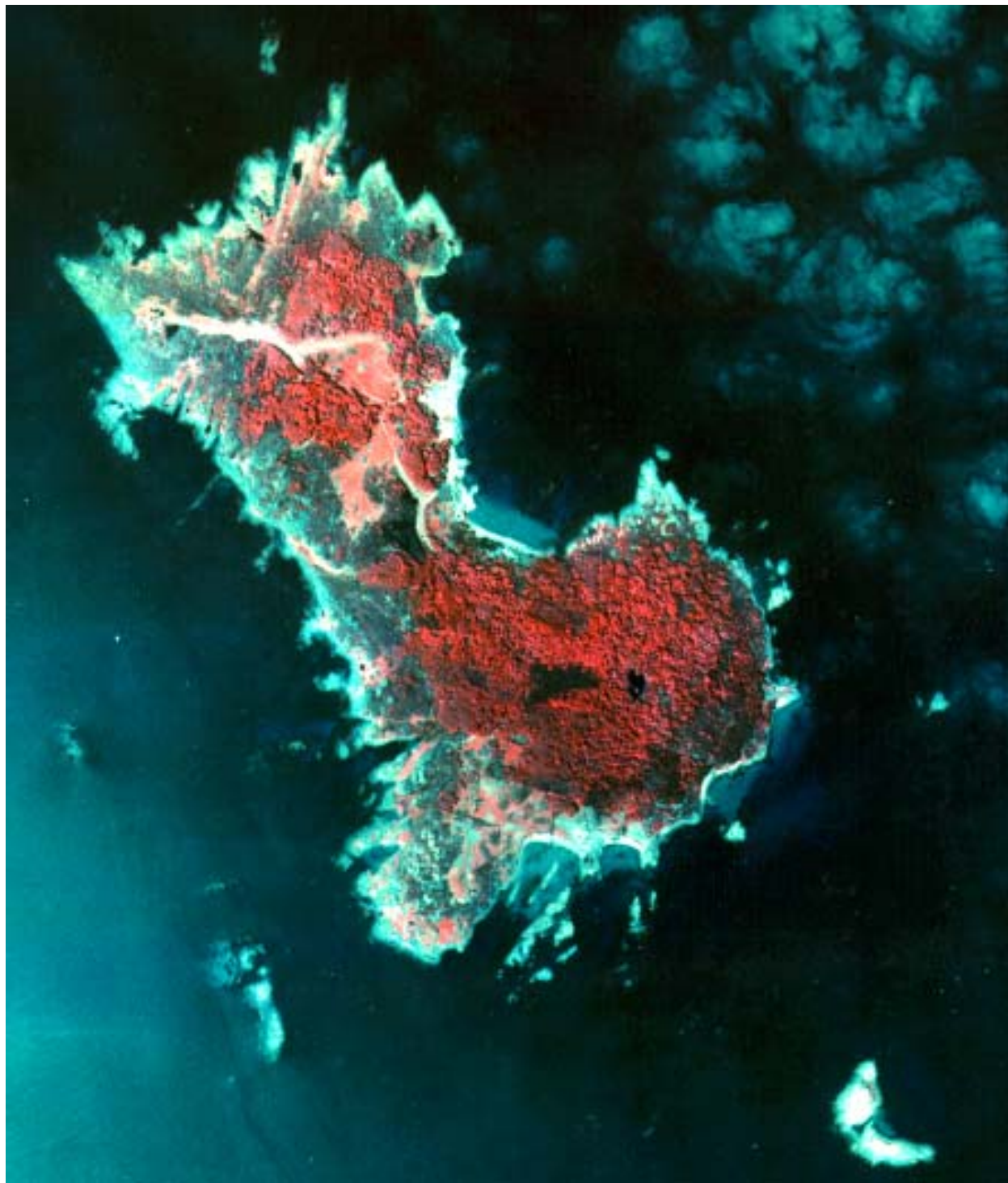
Christer Persson

Bilaga:

Skötselplan för naturreservatet Hallands Väderö
Hur man överklagar

SKÖTSELPLANFÖRHALLANDSVÄDERÖ

**BÅSTADS KOMMUN
SKÅNE LÄN**

Naturvårdsförvaltare: Länsstyrelsen
Planen fastställd den 11 november 1999 av Länsstyrelsen i Skåne län

**Naturreservatet
Hallands Väderö**

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

FÖRORD	04
I ALLMÄNBESKRIVNING	05
1 Administrativa data	05
2 Grund för beslut	05
3 Föreskrifter	06
4 Översiktlig beskrivning av befintliga förhållanden	10
4.1 Naturförhållanden	10
4.1.1 Geologi och morfologi	10
4.1.2 Flora och fauna	10
4.1.3 Vattenområdet runt Hallands Väderö	11
4.2 Markhistoria	12
4.3 Fornlämningar	13
4.4 Markanvändning	13
4.5 Tillgänglighet	14
4.6 Slitage- och störningskänslighet	14
4.7 Anordningar för friluftslivet	14
4.8 Tillsyn	14
II PLANDEL	15
1 Disposition av mark och vatten	15
1.1 Övergripande mål	15
1.2 Generella riktlinjer och åtgärder	15
1.3 Kvalitetsmål	16
1.3.1 Betesmark	16
1.3.2 Skogsmark	18
1.3.3 Övrig mark och vatten	18
1.4 Flora- och faunavård	19
1.5 Jakt	20
1.6 Fornlämningar	20
1.7 Övervakning av naturvärden	20
2 Behandling av skötselområden	21
2.1 Betesmark	22
2.2 Skogsmark	34
2.3 Övrig mark och vatten	38
3 Anordningar för rekreation och friluftsliv	44
3.1 Övergripande mål	44
3.2 Riktlinjer och åtgärder	44
3.2.1 Tillgänglighet	44
3.2.2 Friluftsanordningar	44
3.2.3 Renhållning	44
3.2.4 Information	45
3.2.5 Utmärkning av naturreservatets gräns	45
4. Tillsyn	45
5. Uppföljning, utvärdering och övervakning av naturvärden	45
6. Revidering av skötselplanen	46
7. Finansiering av naturvårdsförvaltningen	46
7.1 Ekonomisk utredning	46
7.2 Finansiering av naturvårdsförvaltningen	46

BILAGOR

1. Översiktskarta, skala ca 1 : 50 000
2. Karta över föreslagen markanvändning, skala ca 1 : 22 000
3. Skötselplanekarta, skala ca 1 : 22 000
4. Områden med särskilda föreskrifter, skala ca 1:22 000
5. Stängselkarta

FÖRORD

Föreliggande förslag till skötselplan har upprättats under 1995 och 1996 av länsstyrelsen i Kristianstads län. Underhandssamråd har skett med en lång rad sakkunniga inom olika ämnesområden. Planen har remissbehandlats av Länsstyrelsen i Skåne län och därefter kompletterats under 1998 och 1999 varvid hänsyn har tagits till inkomna remissyttranden.

Under skötselplanarbetet har Naturvårdsverkets indelning av naturliga fodermarkers hävdberoende naturtyper följts. Naturtyperna finns beskrivna i Naturvårdsverkets handbok för den riksomfattande ängs- och hagmarksinventeringen som genomfördes under slutet av 1980-talet och början av 1990-talet.

Vegetationstypsindelningen följer Nordiska Ministerrådets "Vegetationstyper i Norden" 1994.

Målsättningen med reservatet är att:

1. restaurera och vidmakthålla ett för Torekov karaktäristiskt utmarkslandskap med en mycket lång hävdkontinuitet, med betade naturbetesmarker med olikåldriga ädellövträd och, till största delen betespräglade, olikåldriga ädellöv- och lövskogar med rikligt innehåll av äldre träd, vidkroniga träd och död ved samt träd som bär tydliga spår av människans sätt att utnyttja skogen i äldre tider, exempelvis genom hamling, skottskogsbruk, skogsbete och virkesuttag,
2. bevara bokskogen på Hallands Väderö,
3. bevara viktiga livsmiljöer för nationellt och internationellt hotade eller sällsynta växt- och djurarter så att de kan överleva på ön i framtiden,
4. bevara ett område av stor betydelse för sälar och sjöfåglar,
5. bevara ett område av stor betydelse ur landskapsbildssynpunkt och för allmänhetens friluftsliv,
6. bevara den naturliga utvecklingen i vattenområdena runt Hallands Väderö och att på lång sikt vidmakthålla de marinbiologiska värdena som hårbottenarnas naturliga algzoner, antalet växt- och djurarter samt artsammansättningen i de olika växt- och djursamhällena (t.ex ålgräsängarna med dess rika djurliv vilket har stor betydelse för kommersiellt viktiga arter, andra fiskarter samt för fågelarter och säl).

Skötselplanen bör revideras vart tionde år eller när berörda parter finner det påkallat.

I

ALLMÄN BESKRIVNING

1 ADMINISTRATIVA DATA

Skyddsform	Naturreservat
Beslutsdatum	18 december 1998
Kommun	Båstad
Registerområde	Torekovs församling
Läge	I Kattegatt ca 5 kilometer VNV Torekovs kyrka <i>Topografiskt kartblad:</i> 4C Halmstad SV <i>Registerkarta:</i> 4B2j Hallands Väderö V och 4C 2a Hallands Väderö Ö <i>Gula kartan:</i> Torekov 4C:00 <i>Sjökort:</i> Nr 923 Tylön - Kullen
Areal	1 742 ha, varav 339 ha landområde
Arealens fördelning på markanvändning	Naturbetesmark: 137,3 ha (varv ca 1 ha fd åker) Skogsmark: 105,0 ha Övrig mark: 96,7 ha
Fastigheter	Väderön 1:1 samt allmänt vatten kring ön
Naturvårds- förvaltare	Länsstyrelsen

2 GRUND FÖR BESLUT

Öns skogsområden och naturbetesmarker är av **stor ekologisk betydelse** både internationellt och nationellt genom den stora arealen äldre ädellövskog, med stort innehåll av död ved, samt genom förekomsten av såväl öppna som trädbärande naturbetesmarker med mycket lång hävdkontinuitet. Öns skogsområden och naturbetesmarker, främst de trädbärande områdena, hyser en **unik flora och fauna**. I reservatet förekommer en lång rad arter som betraktas som hotade eller sällsynta, både nationellt och internationellt. Den långa hävdkontinuiteten har gett upphov till en mängd biotoper med en **stor biologisk mångfald**. Ön med kringliggande holmar och skär är av stor vikt för områdets sälstam och fågelfauna. Hallands Väderö är av **kulturhistoriskt värde** genom förekomsten av fornlämningar och genom förekomsten av fornlämningar och genom att tydliga spår finns kvar av människans sätt att bruka skogen i äldre tider i form av hamlade träd samt alkärr och ädellövskog vilka är påverkade av skottskogsbruk respektive skogsbete och virkesuttag. Området är **naturskönt** och är, genom sitt läge i Kattegatt nära Bjärehalvön, av stor betydelse för allmänhetens **friluftsliv**. Den marina delen av reservatet kommer att utgöra ett **viktigt referensområde** vid bedömningen av landets kustområden.

Hallands Väderö utgör ett **område av riksintresse för naturvård** (enligt naturvårdsverkets beslut den 7 februari 1989, Naturresurslagen 2 kap. 6§ 2 stycket), område NL1a. Öns skogsområden är internationellt betydelsefulla för en flora och fauna vars existens bland annat delvis är beroende av att Söndre skog får utvecklas fritt. Antalet rödlistade växt- och djurarter uppgår till minst 120 och är i allt väsentligt knutna till skogsmiljön och de gamla träden. Enligt länets **natur- och kulturmiljövårdsprogram** är Hallands Väderö ett unikt område med mycket stora biologiska och kulturhistoriska värden. Stor mångformighet med flera hotade biotoper och arter kännetecknar ön. Ön ingår i landets **nationella bevarandeplan för odlingslandskapet** och är upptagen i länets **inventering av ängs- och hagmarker** (värdeklass 2). Vidare ingår delar av ön i **myrskyddsplan för Sverige**. Hallands Väderö är ett av de 40 områden som prioriterades i Naturvårdsverkets rapport PM1297 "Marina reservat" 1980.

Området är föreslaget av regeringen som ett **SCI-område**, inom ramen för **Rådets direktiv 92/43/EEG om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter (habitatdirektivet)**. Hallands Väderö är också utpekad av regeringen som ett **SPA-område** som bör beredas skydd i enlighet med artikel 4 i **Rådets direktiv 79/409/EEG om bevarande av vilda fåglar (fågeldirektivet)**.

Med ovan nämnda motiv och på grund av sin betydelse för kännedomen om landets natur, landskapets skönhet och betydelsen för allmänhetens rekreation och friluftsliv, bör det beskrivna området ges ett skydd enligt naturvårdslagen. Förordnandet är förenligt med lagen om hushållning med naturresurser och gällande översiktsplan.

Länsstyrelsen har den 18 december 1998 beslutat utvidga naturreservatet Hallands Väderö och samtidigt beslutat om följande föreskrifter:

3 FÖRESKRIFTER

För att trygga ändamålet med reservatet skall för området gälla de föreskrifter som med stöd av 8, 9 och 10 §§ naturvårdslagen samt 9 § naturvårdsförordningen (1976:484) anges nedan.

A. Föreskrifter med stöd av 8 § naturvårdslagen om inskränkningar i rätten att förfoga över fastighet inom reservatet

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar skall förbud gälla att:

1. upplåta nya tomtplatser eller avstycka fastighet, dock att markägaren efter länsstyrelsens medgivande kan utarrendera redan upplåtna tomter till ny arrendator,
2. på land eller i vatten uppföra byggnad eller annan anläggning, flaggstång, mast, antenn eller liknande, utföra tillbyggnad av befintlig byggnad eller anläggning utom åtgärder som anges i fastställd skötselplan,
3. ändra befintlig byggnads eller anläggnings användningsområde till annat än vad som anges i fastställd skötselplan,
4. utan länsstyrelsens tillstånd ändra exteriören på befintlig byggnad, exempelvis typ av fönster, och dörrar, färg eller takbeläggning,
5. anlägga väg, bro, spång, led, brygga, uppläggningsplats för farkoster, campingplats eller därmed jämförbara anläggningar utöver vad som anges i fastställd skötselplan,

6. anlägga luft- eller markledning,
7. anbringa tavla, skylt, inskrift, affisch eller därmed jämförlig anordning med undantag för gränsmärkningsskyltar och reservatinformationsskyltar samt säkerhetsanordningar för sjötrafiken,
8. anordna upplag annat än på upplåtna tomtplatser och för naturvårdsförvaltningens behov,
9. uppföra stängsel eller hägnad annat än kring upplåtna tomtplatser och för betesdriften i den omfattning som fastställd skötselplan anger. Tillfälliga stängsel för skydd av växt- eller boplatser får sättas upp efter länsstyrelsens medgivande,
10. spränga, schakta, muddra, gräva, dika, dämma, utfylla, invalla, tippa, dumpa, markbearbeta, eller på annat sätt förstöra eller skada fasta naturföremål eller ytbildning på land eller i vattenområdet,
11. bedriva täkt för husbehov, täkt av berg, lösa jordarter och fastsittande alger i området eller bedriva annan verksamhet som skadar områdets land-/bottentopografi och landskapets karaktär samt yt- eller dräneringsförhållanden,
12. utan länsstyrelsens tillstånd i kommersiellt hänseende utnyttja fastigheten Väderön 1:1 med tillhörande vatten med undantag för:
 - kaféörelsen vid Sandhamn,
 - båttrafiken mellan Hallands Väderö och Torekov,
 - uthyrning av fyr- och skogvaktarebostäderna,
 - övrig stuguthyrning på ön,
 - licensierat fiske,
 - upplåtande av jaktarrenden
 - vandringar med betald guide och Väderö museets utställningsverksamhet,
13. använda kemiska bekämpningsmedel, inklusive oljebekämpningsmedel inom vattenområdet, eller tillföra växtnäringssämnen, kalk eller andra gödsel- / jordförbättringsmedel,
14. anlägga akvakultur av växt- och djurarter,
15. ändra sammansättningen av växt- och djurarter genom införande av för området främmande arter,
16. bedriva skogsbruk eller avverka träd och buskar utöver vad som anges i fastställd skötselplan,
17. utnyttja Söndre skog som betesmark utöver vad som anges i fastställd skötselplan,

Föreskrifterna skall ej utgöra hinder för åtgärder som erfordras för områdets skötsel eller för att underhålla och anpassa befintliga farleder, bryggor och kajer samt för de åtgärder som föreskrivs i av länsstyrelsen fastställd skötselplan och särskilt övervakningsprogram för området. Föreskrifterna skall ej utgöra hinder för Sjöfartsverkets tillträde till sjösäkerhetsanordningar för underhållsarbete, Telias tillträde till befintligt kabelnät med tillhörande anordningar för underhållsarbete, den lokala eldistributörens tillträde till befintliga elanläggningar för underhållsarbete, SMHIs tillträde till befintliga anläggningar för underhållsarbete samt för försvarsmaktens utnyttjande och underhåll av befintliga anläggningar. Underhållsarbete och militär verksamhet inom området skall föregås av samråd med länsstyrelsen. Länsstyrelsen kan i särskilda fall medge undantag från ovan angivna föreskrifter.

B. Föreskrifter med stöd av 9 § naturvårdslagen om skyldighet att tåla visst intrång

Markägare och innehavare av särskild rätt till marken förpliktas tåla att följande anordningar utförs och åtgärder vidtas för att tillgodose ändamålet med reservatet:

1. utmärkning av och upplysning om reservatet,
2. utförande av anordningar för allmänhetens friluftsliv, skötsel av skogsmark, betesmark och övrig mark enligt fastställd skötselplan,
3. genomförande av provtagningar enligt särskilt övervakningsprogram.

C. Föreskrifter med stöd av 10 § naturvårdslagen om vad allmänheten har att iakta inom naturreservatet.

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar är det förbjudet inom naturreservatet Hallands Väderö att:

1. gräva eller på annat sätt skada fast naturföremål eller ytbildning,
2. plocka eller gräva upp växter, svampar och lavar
3. bryta kvistar, fälla eller på annat sätt skada levande eller döda träd och buskar,
4. fånga eller samla in insekter eller andra djur eller på annat sätt störa djurlivet med undantag för fritidsfiske med spö,
5. medföra okopplad hund eller annat lösgående husdjur,
6. göra upp eld utomhus varvid avses såväl öppen eld som eldning i stormkök, spritkök, gasolkök, grillar eller motsvarande,
7. framföra motordrivna fordon på land,
8. tälta eller övernatta utomhus på ön,
9. anbringa tavla, plakat, affisch, skylt, inskrift eller därmed jämförlig anordning,
10. på störande sätt använda radio, bandspelare, musikinstrument eller motsvarande,
11. snitsla spår eller anordna orienteringskontroll,
12. anordna tävling som kan inverka störande på naturmiljön,
13. utföra undersökningar som kan störa naturmiljön,
14. rida eller köra med häst,

15. dra upp båtar på sandstränderna,
16. bedriva lerduveskytte,
17. landa med luftfarkost med undantag för de landningar som Sjöfartsverket företar vid fyrinspektion,
18. uppsätta någon form av bryggor eller förtöjningsanordningar av permanent slag,
19. framföra cyklar, mountainbikes (terränggående cyklar) eller liknande,
20. bedriva kommersiell verksamhet,
21. ankra i Sandhamnsbukten,
22. under hela året beträda området mellan Väderön och öarna Sandskär och Svarteskär inklusive sistnämnda öar enligt markering på kartan, bilaga 1,
23. under tiden 1 april - 15 juli beträda nedan angivna öar och skär samt visst vattenområde från dessa öar och skär enligt markering på kartan, bilaga 1,
 1. Orskären med kringliggande skär inklusive visst vattenområde,
 2. Vinga skär inklusive visst vattenområde,
 3. Vrenen och kringliggande skär inklusive visst vattenområde,
 4. Skäppeskären inklusive visst vattenområde,
 5. Kråkan och kringliggande skär inklusive visst vattenområde

Föreskriften 22 och 23 gäller även markägare och andra sakägare samt kommunal eller statlig tjänsteman.

Föreskrifterna under C utgör ej hinder för åtgärder i samband med naturvårdsförvaltning, bevaknings-, tillsyns- och räddningsuppdrag, Sjöfartsverkets tillträde till sjösäkerhetsanordningar för underhållsarbete, Telias tillträde till befintligt kabelnät med tillhörande anordningar för underhållsarbete, den lokala eldistributörens tillträde till befintliga elanläggningar för underhållsarbete, SMHIs tillträde till befintliga anläggningar för underhållsarbete samt för försvarsmaktens utnyttjande och underhåll av befintliga anläggningar. Underhållsarbete och militär verksamhet inom området skall föregås av samråd med länsstyrelsen.

D. Föreskrifter med stöd av 9 § naturvårdsförordningen rörande naturvårdsförvaltning av reservatet m m

Naturvårdsförvaltare

Naturvårdsförvaltare skall vara Länsstyrelsen i Skåne län. Vid förvaltningen skall samråd fortlöpande ske med markägare, berörda myndigheter och andra berörda.

Skötselplan

1. Reservatet skall utmärkas enligt svensk standard (SIS 03 15 22) och Naturvårdsverkets anvisningar,
2. Markdisposition, skötsel och vård, kontroll av skötselåtgärdernas effekt samt anläggningar för allmänheten skall ske enligt anvisningar i skötselplanen som skall fastställas av länsstyrelsen,
3. Naturvårdsförvaltningen ska finansieras enligt den ekonomiska plan som fogas till den fastställda skötselplanen

4. ÖVERSIKTLIG BESKRIVNING AV BEFINTLIGA FÖRHÅLLANDEN

4.1 Naturförhållanden

4.1.1 Geologi och morfologi

Hallands Väderö kännetecknas av en flikig urbergskust med högsta punkt i öster och med en topografi som sluttar mot väster. Berggrunden är prekambrisk och består av gnejs som bitvis genomkorsas av amfibolit- och permo-karboniska diabasgångar. Amfiboliten är tämligen lättvittrad och ger upphov till artrik och näringskrävande vegetation. På öns norra del finns en större diabasgång med en bredd på mer än 25 meter. Dominerande jordarter är morän och strandgrus. På de inre delarna av ön finns gamla strandvallar från litorinatiden. Området är bitvis kuperat och berget går i dagen på flera ställen. Högsta punkten är belägen vid Kallskärslid på öns sydöstra sida och mäter 23,8 meter över havet.

4.1.2 Flora och fauna

Vegetationen är artrik och skogsområdena på ön utgör mycket viktiga lokaler för en lång rad hotade eller sällsynta arter, främst lavar och svampar. 39 rödlistade lavar finns på ön av vilka fyra arter är kända endast från Hallands Väderö i Sverige. Fyra arter är även sällsynta ur internationell synvinkel. Av de 39 listade lavarerna är 38 bundna till skogsbiotoper med gamla träd. I svampfloran finns minst 160 vedberoende arter på ön och flera av dem är rödlistade. En mycket stor del av de hotade svamparterna är bundna till bok eller ek. Mossorna på Hallands Väderö är ej detaljinventerade men det förekommer sannolikt även hotade eller sällsynta mossor på ön. Kärlväxtfloran har inte inventerats fullständigt under de senaste åren. Enligt äldre inventeringar förekommer en del rödlistade arter som bland annat är kväveskyende och känsliga för förändringar i markanvändningen.

Hallands Väderös fauna är artrik och unik. Många rödlistade arter förekommer på ön. Som exempel kan nämnas förekomsten av mer än 63 rödlistade, vedlevande insektsarter. Fem av de akut hotade arterna har sina enda kvarvarande populationer i Sverige på ön. Dessa arter är även starkt hotade i övriga Europa. Många av de hotade arterna är hålträdslevande eller bundna till döda träd, främst bok och ek. På Hallands Väderö finns ca 25% av landets ca 4 400 skalbaggsarter och en stor andel av landets ca 5 900 flug- och myggarter. Blötdjursfaunan innehåller drygt ett 40-tal arter, huvudsakligen landmollusker. I Sverige är ca 150 land- och sötvattensmollusker kända vilket innebär att lite mindre än en tredjedel av arterna finns representerade på Hallands Väderö.

Öns fågelfauna är väl dokumenterad. Mer än 210 arter har noterats på ön, varav ca 70 är regelbundna häckfåglar. Måsfåglarna är öns främsta karaktärsfåglar. Måsfågelbestånden har varierat i antal under 1900-talet. Öns gråtrutkoloni har minskat från ca 8 000 par 1967 till under 3 000 par 1994. Havstruten har ökat från 27 par 1937 till mer än 400 par 1994. Silltrut häckar regelbundet med ett 15-tal par. Fiskmåsen, som på 1930-talet hade det största beståndet av måsfåglar, undanträngdes av gråtruten men har nu ökat i antal till ca 50 - 100 exemplar.

Hallands Väderö är den enda platsen i Kattegatt där de tre alkorna sillgrissla, tobisgrissla och tordmule häckar. Kolonin av tobisgrissla är den största i Kattegattområdet med drygt 200 par 1990. Sillgrisslan har regelbundet häckat med mellan fyra och sju par sedan 1970-talet. Tordmulen häckar regelbundet med ca 50 par. Antalet häckande gravänder har under de senaste åren varit konstant drygt ett tiotal. Ejdern har ökat i antal från ca 150 häckande par 1937 till närmare 1 500 par på 1980-talet. Strandskatan är en karaktärsfågel för strandängarna. Arten har minskat i antal under de senaste åren. Detsamma gäller tofsvipa.

Entitan är skogens karaktärsfågel. Andra arter som är vanliga i skogen är t ex trädkrypare, bofink och en ansevärd mängd sångare. Skogsduva har tidigare häckat i stort antal men under senare år har populationen minskat, kanske beroende på predation från mård. Öns buskmarker hyser en artrik fågelfauna med bland annat näktergal, gulspurv, hämpling, rosenfink samt en hel del sångare.

Storskarv (hotkategori 2) häckar inte på Hallands Väderö men upp till 1 000 individer ses ibland rastande på ön vintertid. Många småfågelarter rastar på ön under vår och höst. I samband med kraftig västlig vind på hösten uppträder ibland vinddrivna havsfågelarter som t ex stormfågel, grålira, havssula och tretåig mås. Under vintern ses ofta arter som t ex fjällvråk, ormvråk, havsörn, kungsörn, blå kärrhök och skärnäppa på ön.

Hallands Väderö är ett viktigt område för knubbsäl under hela året. Den känsligaste perioden är yngeltiden som kulminerar under juni och juli. Gråsäl förekommer med ett 25-tal individer Kattegatt-Skagerakområdet. Av dessa brukar ibland enstaka individer synas kring Hallands Väderö.

Bland däggdjuren förekommer även skogshare, dvärgnäbbmus, igelkott och mård. Bland kräldjuren förekommer vanlig och svart huggorm, snok, sandödlor och kopparorm. Öns enda groddjur är mindre vattensalamander som förekommer i Hälledammen. Grönfläckig padda har dock planterats in vid Oadammen 1996.

4.1.3 Vattenområdet runt Hallands Väderö

Öns omgivande vattenområden är grunda med mindre öar och skär. Salthalten är ca 20‰ i ytvattnet med i huvudsak nordgående strömriktning. Inom de omgivande grundområdena, ner till 6 meters djup, utgör hårdbottensamhällen ca 60% av bottenytan. Grunda mjukbottnar utgör ca 35% och ålgräsängar ca 5% av bottenytan. Hårdbotten med berg och stenar finns huvudsakligen i vattenområdena nordväst om ön och runt småöar, kobbar och skär. Övriga vattenområden, framför allt sydost om ön och runt Vinga skär, upptas av mjukbotten med sand och grus.

Hårdbottnarna kännetecknas av zonering av bland annat brunalgarter (Fucus-arter) och gaffeltång (Furcellaria). Vidare är havstulpaner och blåmusslor vanliga. På de djupaste lokalerna finns även sparsamt med blad- / fingertångarter (Laminaria-arter). Algfloran runt Hallands Väderö har västkustkaraktär till skillnad från områden längre söderut i Öresund. Den ringa förekomsten av fintrådiga alger i området tyder på liten påverkan av näringsberikat havsvatten och god vattenomsättning. De grunda mjukbottnarna runt ön håller låg organisk halt i botten sedimenten. Epifaunan och dess produktionskapacitet är jämförbar med likartade områden i Bohuslän. Även bottenfaunan är jämförbar med bottnar

i Bohuslän. Vattenområdet runt Hallands Väderö utgör en del av ett större lek- och uppväxtområde för sill och flatfisk. Ett mindre område utanför öns södra kust med avgränsning vid Svarteskär och Sandskär är yngelområde för säl.

4.2 Markhistoria

Människan har sannolikt utnyttjat ön i sin hushållning så snart hon utvecklat sitt kunnande och fått resurser att bygga båtar för färd över öppet hav och som var användbara för den tidens jakt, fiske, äggtäkt och annat av betydelse för öns befolkning. I det här skedet hade skogen knappast någon större betydelse då fastlandet till största delen var beskogat. Någon gång under bronsåldern eller i slutet av stenåldern inleddes troligen betesbruk på ön. Skogens utbredning minskade successivt till fördel för gräsbärande marker. Skogen utnyttjades sannolikt för produktion av lövfoder och klenvirke.

Under vikingatiden, omkring år 1 000, var Hallands Väderö en del av det danska riket som var väl etablerat med kung och hov som högsta styre. Skåne var en betydelsefull del i riket där den kristna religionen med sin kultur nu börjat påverka skeendena. Hallands Väderö tillhörde då som nu Skåne och är för första gången med i uppräknningen av det danska kungahusets öar i kung Valdemars jordebok, den sk ö-listan från början av 1200-talet. I en undersökning av landsantikvarie Laurits Weibull år 1911 framgår att Hallands Väderö i äldsta tid tillhört kungen och således ej var statsegendom. Befolkningen erlade skatt till kyrkan men ej till någon annan myndighet. Äganderätten till Hallands Väderö har aldrig bestridits av svenska myndigheter. I en överenskommelse 1753 mellan landshövdingeämbetet i Kristianstad och biskopsämbetet i Lund sägs att Torekovs kyrka har oinskränkt äganderätt till egendomen Hallands Väderö.

Då Torekov och S:ta Thoras kapell, sedermera kyrka, grundlades kring skiftet mellan 1100- och 1200-talet ökade påverkan på ön. Hallands Väderö blev av avgörande betydelse för Torekovs fortlevnad. Kyrkans förvaltning av ön gav inkomster i form av bete, uttag av virke (såväl timmer som ved) samt inkomst från de hästar och nötkreatur som kyrkan själv ägde och avyttrade. (I en årsberättelse från kyrkvärdarna visas hur många djur de beräknar att ön kan föda. Från utombys gårdar 60 kreatur för vilka de erlägger en avgift som går till kyrkan. Från gårdarna i Torekov kan man ta emot 30 kreatur och 100 får utan avgift. Av hästar kan mottagas 10 ston och 1 hingst, vilka skall vårdas av en man om de kvarstannar över vintern. Vid goda ollonår kunde det också födas ett 50-tal svin som gick lösa i skogen.) Under medeltiden bedrev kyrkan hästavel och djuren strövade fritt på ön året runt. Torekovsborna hade rätt till bete med kor, hästar och ollonsvin. Väderön blev också viktig för Torekovs vedförsörjning. Invånarna hade rätt att till ved ta det som är nedfallet eller fornt utan ersättning (denna sedvänja förekom fram till i mitten av 1940-talet).

Torekovs kyrka hade med åren blivit välbeställd och ägde enligt jordebok från 1582 förutom Hallands Väderö inte mindre än 21 gårdar, 3 kvarnar, 32 mindre fastigheter i Bjäre härad. Av bevarade handlingar framgår att Torekovs kyrka varit ägare till Torekovs by samt de egendomar som angivits fram till Skånes övergång till Sverige, då en kommission kom fram till att gårdarna utanför byn kunde indragas till Kronan. Sju privilegiebrev har av lika många kungar, från Magnus Eriksson år 1341 till år 1631, visat att kyrkans egendomar vid denna tid var i kyrkans ägo. De hade inte indragits till staten i anslutning till reformationen i Danmark.

När Skåne blev svenskt 1658 och under krigsåren fram till 1720 minskade betestrycket och skogen fick möjlighet att förnygra sig. Kyrkans hästavel upphörde. Torekovs invånare hade dock fortfarande rätt att till ved ta det som är nedfallet eller fornt utan ersättning.

Efter krigsåren minskade sillfisket i Torekov i omfattning. Väderöns betydelse som betesmark och vedbod ökade. Avgifter infördes för vedtäkt och bete. Under den första halvan av 1800-talet expanderade Torekov. Behovet av byggnadsvirke var stort och mycket skog avverkades samtidigt som betestrycket ökade. Ön utnyttjades också för täkt av grus, sand, sten och torv. 1808 upprättades en karta som beskriver markens tjänlighet för bete och höslätter. Öns trädbärande marker utgjorde då ca 100 ha, cirka en tredjedel av öns yta.

Vid 1800-talets mitt kulminerade betesdriften. Upp till 900 får betade då markerna på ön. Bestånden av ek och bok minskade kraftigt genom avverkningar. Den norra delen av ön förlorade mer än hälften av den trädbevuxna ytan. 1850 såg sig kyrkan tvingad att reglera betet samt uttaget av virke och ved och införde ordnad skogshushållning på ön. Fårbete förbjöds och istället användes ungnöt och hästar som betesdjur (tidvis upp till 200 djur). En skogvaktare anställdes 1857 som bosatte sig på ön. 1858 fredades Söndre skog från bete. Trakthuggningsbruk infördes i skogen 1864.

Olagliga avverkningar och ett högt betestryck i kombination med en stor stam av kanin och hare, som påverkade skogsförnyringen negativt, ledde till att Kungliga Domänstyrelsen övertog förvaltningen av skogarna på ön 1912. Året därpå upprättades en ny skogsbruksplan. Denna kom i konflikt med naturvårdsintressen på ön och det framfördes önskemål om att ön borde avsättas som naturpark om inte kyrkan fick behålla dispositionsrätten över skogen. 1919 återfick kyrkan förvaltningen av skogen. Antalet betesdjur minskades till ca 145 djur. Under 1900-talet minskade betestrycket ytterligare. Kyrkans uttag av virke från ön fortsatte under världskrigen och upphörde först under 1950-talet. Virkesuttagen skedde efter utstämpling av jägmästare enligt den skogsvårdsplan som då gällde. Uttag av gagnvirke förekom ej. Hallands Väderö avsattes som naturreservat 1958. Det blev då bland annat förbjudet att röja enefälader och brynvegetation. Vidare förbjöds åtgärder i Ulagapskärret och gallring i Killekärret.

Ön har haft en bofast befolkning under en period av minst 100 år. Bland annat har fyrpersonal, lotsar och skogvaktare med familjer och tjänstefolk bott på ön. Det har också funnits en skola på ön. Idag finns inga bofasta kvar på ön.

4.3 Fornlämningar

I länets fornlämningsregister finns 35 fornlämningar registrerade från Hallands Väderö. De äldsta fynden är daterade till stenåldern. De flesta lämningarna är tomtningar och gravrösen men här finns även sjömärken, stenhägnader, områden med gropar samt jakt- och fiskelämningar. Även aktivitetsplatser har påträffats på ön vid Oakärret och Kungshamn. Vid undersökningar av dessa har en hel del föremål påträffats, bland annat pilspetsar, borrar, skrapor, förarbeten till flintyxor, vikingatida keramik, fragmentariska skärvor från romersk järnålder och medeltida mynt. På ön har två labrynter påträffats. Den sydligaste benämns "Trelleborg" och var belägen högst upp på Kallskärslid på öns sydöstra del. Den andra labrynten är belägen på öns norra del och är ca 12 meter i diameter. På öns södra del ligger en ödekyrkogård, kallad "Engelska kyrkogården".

3.4 Markanvändning

Större delen av ön utnyttjas som betesmark och är till stor del bevuxen med ädellövträd eller buskar. Strandlinjen domineras av hållmarker. På öns östra och södra sida förekommer inslag av sandstränder.

Öns största sammanhängande ädellövskogsområde, Söndre skog, är beläget på den sydöstra delen av ön. Söndre skog är betesfredad sedan 1858 och består i de centrala delarna av äldre hedbokskog. I lägre belägna, fuktiga partier finns betydande arealer med alsumpskogar och alkärr, delvis med väl utbildade

alsocklar, som tidigare bland annat nyttjats som skottskogar. På stora ytor finns ekdominerade bestånd med inslag av bland annat bok, björk, rönn och lind samt någon enstaka skogsalm. Bitvis finns även mindre ytor med planterad tallskog. Här och var finns inslag av månghundraårig ek och bok. En del av de äldre träden är vidkroniga vilket indikerar att området tidigare har varit mer öppet. Skogen innehåller gott om död ved. I den centrala delen av skogen ligger Hälledammen, en större vattensamling som delvis torkar ut under sommaren.

På den centrala delen av ön ligger Nörre skog, en betad, frisk - fuktig ädellövskog med ek och bok som dominerande arter. Här och var förekommer även inslag av alskog. Området har aldrig varit hägnat och innehåller flera vidkroniga "hagmarksträd". Längst i norr ligger Tångakärret som huvudsakligen består av betad blandlövskog med inslag av bland annat bok, ek och lind på torrare partier. På fuktigare delar växer alsumpskog. I den norra delen av området växer askskog med inslag av skogsalm längs med en diabasgång. I området finns träd med spår av skottskogsbruk. Nörreskog och Tångakärret med omgivningar var under den första halvan av 1800-talet ett sammanhängande bokskogsområde som kallades Ravnahult. Tre månghundraåriga bokar vid stigen mellan Sandhamn och fyren är en rest av denna skog. Stora delar av skogen avverkades under mitten av 1800-talet.

På stora delar av ön finns betade buskmarker av varierande karaktär. En, björnbär, slån, hagtorn och rosenbuskar växer omväxlande på ljunghed, gräshed och torräng och täckningsgraden är bitvis mycket hög. Större, öppna betesmarker finns på öns södra delar vid bebyggelsen i Kungshamn samt på den norra delen från fyrvaktarbostaden i riktning österut mellan Tångakärret och Nörre skog och sedan söderut mot Stora Gröningen. Betesmarkerna domineras av torrängar med inslag av gräshed, ljunghed och fuktängar. Vegetationen är delvis påverkad av fosfor-/kaliumgödsling som utfördes vid två skilda tillfällen i mitten av 1950-talet då djurhållarna klagat över djurens kondition efter sommarbetet och varit tveksamma till att släppa ut fler djur. Utspridning gjordes med traktor och spridare kring Skogvaktarbostället (där det sedan tidigare odlades rotfrukter och säd), slätten vid Kappelhamn, Sandhamnsslätten och Stora Gröningen.

Övriga delar av ön består huvudsakligen av klippstränder, block- och klapperstränder samt sandstränder med karakteristisk, salttålig vegetation.

4.5 Tillgänglighet

Hallands Väderö nås med båt från Torekovs hamn. Ordinarie turbåtar går under veckosluten från mars till slutet av september. Dagliga turer går under perioden maj till september. På för- och eftersäsong kan särskilda turer beställas. På ön finns rikligt med stigar som når ut till öns alla delar.

4.6 Slitage- och störningskänslighet

Delar av naturreservatet är känsligt för störningar. Beträdnadsförbud gäller inom delar av reservatet till skydd för häckfågelfaunan och säl.

3.7 Anordningar för friluftslivet

Soptunnor och toaletter finns utplacerade på flera platser i reservatet. Ett café med uteservering finns invid badplatsen i Sandhamn. Markerade stigar leder besökare runt ön. Stängselövergångar och grindar finns på flera platser i reservatet där stigar korsar stängsel.

4.8 Tillsyn

Torekovs Kyrkoråd svarar för tillsyn av reservatet. Under turistsäsongen finns en tillsynsman på ön.

II PLANDEL

1 DISPOSITION AV MARK OCH VATTEN

1.1 Övergripande mål

Det övergripande målet med skötseln av Hallands Väderö skall vara att långsiktigt restaurera och bevara ett för trakten karaktäristiskt, välhävdat, gammalt utmarkslandskap med mycket lång hävdkontinuitet. Landskapet ska innehålla betydande arealer naturbetesmarker med olikåldriga, mosaikartade, betade ädellöv- och lövskogar med rikligt innehåll av äldre träd, vidkroniga träd och död ved samt träd som bär tydliga spår av mänsklig påverkan, exempelvis genom hamling samt alkärr och ädellövskog vilka är påverkade av skottskogsbruk respektive skogsbete och virkesuttag. Reservatet skall även innehålla slutna ädellövskog, främst bokskog, med optimala livsmiljöer för internationellt och nationellt utrotningshotade arter som finns på ön och som är beroende av den biotopen. Området skall innehålla optimala biotoper för havsfågel- och sälpopulationer.

Den naturliga utvecklingen och de marinbiologiska värdena i vattenområdena runt Hallands Väderö ska långsiktigt säkerställas. Målet är också att tillgodose allmänhetens intresse av att uppleva områdets natur.

1.2 Generella riktlinjer och åtgärder

Skötseln av Hallands Väderö ska anpassas till den skiftesindelning som genomfördes på ön den 1 april 1858 av lantmätare Krumlinde och Romare efter underlag upprättat av O Brunskog. Anpassning ska ske på så sätt att målsättningen för skötseln av den västligaste delen av ön ska vara välhävdat, öppen betesmark medan den östra delen ska vara trädbärande utmark där trädskiktets slutenhet ska vara varierande. Arealen trädbärande mark bör ej vara mindre än ca 200 ha och framför allt bokskogens utbredning bör inte vara mindre än motsvarande areal 1808. Graden av anpassning måste föregås av en "kostnad/naturvårdsnytta"-analys och är beroende av tillgängliga resurser för skötsel.

Skötsel av jordbruksmark regleras i första hand genom avtal. Särskilda skötselanvisningar och medel för skötsel av områden med förekomst av läderbagge lämnas av Naturvårdsverket i enlighet med LIFE-projektet "Skydd av läderbaggen i Sverige". Övrig skötsel finansieras i huvudsak genom vårdanslaget och genomförs i enlighet med målbeskrivning i samråd mellan markägaren och länsstyrelsen. Samråds- och planeringsmöten för

Den västra delen av ön avsattes 1858 som betesmark. Den östra delen indelades i två skogsskiften:

- *den norra skogsmarken (Nörreskog) skulle vara både betesmark och skog,*
- *den södra skogsmarken (Söndre skog) skulle vara skog*

öns skötsel ska genomföras regelbundet årligen. Uppföljning och dokumentation av åtgärder sker i enlighet med anvisningar i skötselplanen.

Öppen betesmark ska i första hand finnas inom betesskiftet från 1858. Inom övriga delar av ön ska en stor trädbärande areal (främst bok och ek) med varierande slutenhet eftersträvas. Spåren av mänskligt utnyttjande av skogen ska vidmakthållas och utvecklas enligt särskild plan som reglerar återupptagande av bland annat hamlings- och skottskogsbruk på platser där det finns förutsättningar för detta.

Markerna på ön ska i första hand hävdas genom betesbruk (gärna i kombination med hamling och skottskogsbruk). Föryngringsåtgärder för bok ska inledas med största skyndsamhet. Delar av skogsmarken ska skötas enligt särskild metodik i enlighet med målen i skötselplanen, främst med avseende på föryngringsåtgärder för bok samt friröjning av äldre träd i syfte att gynna utrotningshotade arter. Vissa områden får utvecklas mot naturskog i syfte att gynna utrotningshotade arter som är beroende av den biotopen.

1.3 Kvalitetsmål

1.3.1 Betesmark

Målet är att bevara och vidareutveckla de natur- och kulturmiljövärden och främst då den särpräglade fauna och flora som utvecklats till följd av det långvariga betesbruk som har bedrivits i en stor del av området. Fornlämningar, äldre lämningar och spår efter mänskligt bruk av marken skall bevaras och vårdas.

Ett för Torekovstrakten karakteristiskt varierat och välhävdat utmarkslandskap med betydande inslag av öppen utmark, buskrik utmark och betad löv- och ädellövskog skall bevaras och vidareutvecklas. Inslaget av äldre träd och gamla, vidkroniga "utmarksträd" samt träd med spår av mänsklig påverkan genom hamling, skottskogsbruk m.m. skall kontinuerligt vara betydande. Särskild vikt skall läggas vid att bevara och utveckla den höga arttäthet och artrikedom som är kännetecknande för de traditionellt hävdade växtsamhällen som finns längs med amfibolit- och diabasgångar på ön samt på strandängarna. Exempel är strandängar som karaktäriseras av salttåg och rödsvingel, rödvenhedar, hållmarkstorrängar, fårsvingeltorrängar och blåttåtel-fuktängar som genom hävden skall bevara och utveckla en hög arttäthet. Ett särskilt viktigt mål skall vara att utöka arealen glest trädbevuxna områden för att kunna bevara och utveckla populationer av ljusberoende, vedlevande insekter samt ljusberoende lavsamhällen på trädstammar.

Förekomsten av arter som är representativa för välhävdade växt- och djursamhällen i utmarker i trakten skall säkerställas. Exempel på arter som genom betesdriften ska bevaras så att de långsiktigt kan föryngra sig i livskraftiga populationer är gul tuvmyra, hönsarv, höstfibbla, knutarv, knölsmörbloffa, pillerstarr, rödsvingel, smultronklöver, spåtistel, strandskata, tofsvipa och trift.

Vidare skall skötseln syfta till att bevara och utveckla populationer av arter som är beroende av hävd och som är rariteter i länet, nationellt eller internationellt. Exempel på arter som ska ha möjlighet att föryngra sig i långsiktigt i livskraftiga populationer är läderbagge, skalbaggen *Gnorimus variabilis*, skånsk porina, sydlig sotlav, laven *Leptogium magnussonii*, liten sönderfallslav, liten ädellav, stiftklotterlav och kustgentiana.

Riktlinjer och åtgärder

Öppen betesmark:

Öppen naturbetesmark belägen väster om skiftesgränsen som stakades ut 1858 skall bibehållas genom ett tillräckligt högt betestryck. Betestrycket skall vara så högt att bryn- och buskvegetationen inte expanderar. Bete bör i första hand ske med nöt i kombination med häst och får. Om buskskiktet tenderar att expandera skall särskilda, motverkande skötselåtgärder omgående vidtagas. I öppen naturbetesmark, belägen öster om skiftesgränsen från 1858, är utveckling av ett glest träd- och buskskikt med inslag av vidkroniga utmarksträd önskvärt i syfte att utöka öns trädbärande areal till förmån för bland annat öns unika insektsfauna och lavflora.

Buskbevuxen betesmark:

Röjningsinsatser ska i första hand genomföras i buskmarkerna kring amfibolityggen på öns nordvästligaste del. Detta mot bakgrund av att öns mest intressanta, hävdberoende flora finns här och att den riskerar att kvävas av buskskiktets mycket höga krontäckning. Buskskiktet får här ej täcka mer än 10% av respektive områdes yta.

I övrigt ska buskskiktet ha en mosaikartad utbredning i grupper av buskage med en täckningsgrad av ca 25% av respektive områdes areal. I områden belägna öster om skiftesgränsen från 1858 skall särskild hänsyn tas till uppslag av ädellövarter. Dessa ska utvecklas i skydd av andra buskage för att senare friröjas, när de har utvecklat kronor över beteshorisonen, i syfte att skapa ett glest träd- och buskskikt med inslag av vidkroniga utmarksträd. Målet är här att utöka öns trädbärande areal till förmån för bland annat öns unika insektsfauna och lavflora.

En minst 20 meter bred zon med brynvegetation skall alltid eftersträvas i anslutning till mera sluten skogsmark.

I samband med skötselinsatser skall särskild hänsyn tas till förekomst av hotade eller sällsynta arter så att dessa inte försvinner. Mindre grupper av hagtorn, rönn, rosor mfl arter sparas till förmån för bland annat öns insektsfauna.

Det är mycket viktigt att större röjningsinsatser följes upp med ett utökat betestryck, i första hand med nöt och häst i kombination med får.

Skogsbetesmarker:

Skogsbetet skall bibehållas. Föryngring av bok och ek ska prioriteras. Särskilda åtgärder ska vidtas om trädskiktets föryngring inte fungerar på ett naturligt sätt. Röjning och huggning kring äldre, vidkroniga "utmarksträd", främst ek och bok men även kring äldre flädrar och lindar, skall ske i syfte att skapa bättre livsförutsättningar för hotade eller sällsynta, vedberoende arter som ej tål för mycket skugga. Långsiktig tillgång till äldre, vidkroniga "utmarksträd" skall säkerställas genom särskilda gallrings-, röjnings- och föryngringsåtgärder. Hamling och skottskogsbruk skall återupptas enligt särskild plan i syfte att vidmakthålla spår av äldre tiders sätt att utnyttja skogen. Hamling ska i första hand ske på yngre träd. Vid gallrings- och röjningsarbeten ska särskild hänsyn tas till förekomst av rödlistade arter så att dessa inte försvinner från ön. Särskilda åtgärder för bevarande av läderbagge ska genomföras enligt Naturvårdsverkets anvisningar inom ramen för LIFE-projektet "Skydd av läderbaggen i Sverige".

Betesmark vid badplats:

Badplatsen för allmänheten vid Sandhamn skall undantas från betesdrift under sommaren.

1.3.2 Skogsmark

Målet är att vidmakthålla en olikåldrig löv- och ädellövskog med lång trädkontinuitet. Skogen ska ha en varierande slutenhetsgrad och rikligt innehåll av äldre ädellövträd och död ved. Långsiktig tillgång till naturskogsliknande ädellöv- och lövskog ska säkerställas. I delar av skogsmarken är målet att långsiktigt säkerställa tillgången till en mer gles skog med inslag av vidkroniga, äldre och mulmrika "utmarksträd" genom särskilda gallrings-, röjnings- och föryngringsåtgärder. Målet är också att långsiktigt bibehålla och utveckla de spår som finns av mänskligt utnyttjande av skogen genom tiderna i form av exempelvis hamling och skottskogsbruk.

Värdena består främst i förekomst av livskraftiga populationer av ett stort antal växt- och djurarter i växt- och djursamhällen med en särpräglad artsammansättning som är beroende av ädellöv- och lövnaturskogsmiljö samt av död eller döende ved. Värdena består också i förekomsten av vidkroniga, äldre, mulmrika "utmarksträd" med solbelysta stammar som utgör viktiga biotoper för öns insektsfauna och lavflora.

Särskild vikt skall läggas vid att vidmakthålla och utveckla biotoper för internationellt eller nationellt utrotningshotade arter som är beroende av sluten, äldre bokskog med riklig förekomst av död eller döende ved. Exempel på en sådan art är skalbaggen *Eledonoprius armatus*, som troligen är globalt utrotningshotad, fjädervingearten *Micridium angulicolle*, knäppararten *Ischodes sanguinicollis*, trägnagararten *Dorcatoma ambjoerni*, skarptandad tickborre (*Octotemnus mandibularis*) och taggig svartbagge (*Eledonoprius armatus*). Särskild vikt skall också läggas vid att vidmakthålla biotoper för arter som är beronde av äldre, solbelysta och mulrika gammelträd, t.ex läderbagge och skalbaggen *Gnorimus variabilis*.

Riktlinjer och åtgärder

Långsiktig tillgång till äldre, vidkroniga "utmarksträd" skall säkerställas genom särskilda gallrings-, röjnings- och föryngringsåtgärder. Vid gallrings- och röjningsarbeten ska särskild hänsyn tas till förekomst av rödlistade arter så att dessa inte försvinner från ön. Bokskogens föryngring ska prioriteras. Särskilda åtgärder ska vidtas om föryngringen inte fungerar på ett naturligt sätt, t.ex stödplantering eller tillfälliga hägn till skydd mot viltbete. Föryngringsåtgärder ska genomföras med största skyndsamhet efter samråd mellan länsstyrelsen och markägaren. Återupptaget svinbete i de mest näringsfattiga områdena är tillåtet om det kan konstateras att det inte medför negativa konsekvenser för insektsfaunan. Svinbete får inte införas utan föregående undersökning av om ekoxe finns på ön. Föryngring får endast ske med ollon eller plantor som härstammar från ön. Särskild röjning av sykomorlön och bekämpning av jättebjörnloka ska genomföras. Särskilda åtgärder för bevarande av läderbagge ska genomföras enligt Naturvårdsverkets anvisningar inom ramen för LIFE-projektet "Skydd av läderbaggen i Sverige". Hamling och skottskogsbruk skall återupptas enligt särskild plan i syfte att vidmakthålla spår av äldre tiders sätt att utnyttja skogen. Hamling ska i första hand ske på yngre träd.

1.3.3 Övrig mark och vatten

Målet är att bevara ett för västkusten karakteristiskt landskap med öar, holmar, skär, klippor, klapperstenstränder och hållmarker av stor betydelse för bland annat säl och havsfågel samt vattenområden med karakteristisk flora och fauna som ska utgöra ett viktigt referensområde vid bedömningen av landets kustområden.

Riktlinjer och åtgärder:

Öar, holmar, skär, klippor, hållmarker, vattenområden m m:

Öar holmar och skär kring huvudön med tillhörande vatten hävdas ej. Klapperstenstränder, hållmarker m m på huvudön hävdas genom bete tillsammans med övrig betesmark på ön. Buskskiktet får ej täcka mer än 10% av områdets areal. Vattenområdenas naturvärden övervakas kontinuerligt i fasta bottenprovtytor fördelade runt ön enligt särskilt övervakningsprogram.

Tomtmark, byggnader och anläggningar:

Anläggningar, byggnader och tomtmark underhålls kontinuerligt av respektive ägare. Allmänt underhåll och reparationer skall utföras på sådant sätt att överensstämmelse med äldre byggnadstradition för trakten uppnås.

Egendom som förstörs genom olyckshändelsen får återuppföras till ursprungligt skick. I övrigt råder nybyggnadsförbud. Vid vanskötsel av byggnader och anläggningar skall rivning övervägas.

Biavelsverksamhet bedrivs i särskild lokal för ändamålet i Söndre skog. Lokalen upplåts av Torekovs Kyrkoråd genom avtal med Sveriges Biodlares Riksförbund. Verksamheten kräver undantag från gällande föreskrifter för reservatet. Undantag från gällande föreskrifter bör reglera rätten att ställa upp erforderliga avelssamhällen (drönarsamhällen) inhysta i bihus samt rätt att under sommartid placera postlådestora ytterhus, som utgör bostäder för mottagna drottningar, runt redskapsboden, samt rätt att utföra erforderliga transporter med elbil.

1.4 Flora- och faunavård

Målet är att bevara en för trakten karakteristisk flora och fauna som till stor del präglats av långvarig kontinuerlig betes- och skogshävd. Målet är också att bevara och vidareutveckla biotoper för arter som finns på ön och som är beroende av sluten ädellövskog med lång trädkontinuitet och med rikligt innehåll av död eller döende grov ved. Särskilt viktig är att bevara biotoper för internationellt och nationellt utrotningshotade arter som finns på Hallands Väderö.

Riktlinjer och åtgärder:

Hävdberoende arter skall gynnas genom ett högt betestryck i kombination med röjningar. Särskild vikt skall läggas vid att öppna upp kring vidkroniga, "utmarksträd" i syfte att skapa optimala biotoper för arter, t.ex läderbagge, som är beroende av ljusexponerade, grova, mulmrika, äldre trädstammar, främst ek och bok. Hotade eller sällsynta arter som ej tål ett högt betestryck, till exempel strandbeta och marrisp, får skyddas från bete. Åtgärden får tillgripas restriktivt. Frånhängade ytor ska hävdas genom regelbunden slåtter (ej på lokaler med marrisp) eller röjningar.

Vid röjningsarbeten i reservatet skall särskild hänsyn tas till förekomsten av hotade eller sällsynta arter. Röjningsarbeten ska alltid föregås av samråd med sakkunniga. Exempelvis får hotade eller sällsynta björnbärsarter inte elimineras helt vid röjningar. Vidare skall uppslag av lind, bok, ek, fläder och hagtorn sparas i viss utsträckning i syfte att bland annat gynna öns insektsfauna. Hänsynsåtgärderna får dock ej gå längre än att de mål som preciserats för respektive område kan uppfyllas.

Hänsyn ska också tas till arter som är beroende av sluten bokskog med rikligt innehåll av död eller döende ved genom att vissa skogsområden tillåts utvecklas mot urskogsliknande ädellövskogar.

Selektiv bekämpning av mård, jättebjörnloka, vresros och sykomorlönns skall ske med högsta prioritet.

Öns population av hare ska hållas kontinuerligt låg.

Särskilda åtgärder för bevarande av läderbagge ska genomföras enligt Naturvårdsverkets anvisningar inom ramen för LIFE-projektet ”Skydd av läderbaggen i Sverige”.

Öns fladdermusfauna ska gynnas bland annat genom att bevara och underhålla befintliga jordkällare på ön.

Vid skötselåtgärder ska särskild hänsyn tas till öns alk- och måsfågelfauna i syfte att skapa goda förutsättningar för art- och individrika populationer.

1.5 Jakt

Målet är att reglera populationer av vissa arter som kan utgöra hot mot förekomsten av utrotningshotade arter på ön eller som försvårar förnygring av ädellövskog.

Riktlinjer och åtgärder:

Jakten regleras i ett avtal mellan Torekovs kyrkoråd och Väderö Jaktklubb. I samband med jakt skall största möjliga hänsyn tagas till det rörliga friluftslivet.

Mård har under de senaste åren utgjort ett hot mot delar Väderöns häckfågelfauna. Svenskhare planterades in på ön 1857 och har sedan dess negativt påverkat skogsförnygring på ön. Öns population av svenskhare och mård ska följas upp. Övervägande om kraftig reduktion av populationerna bör ske.

1.6 Fornlämningar

Målet är att bevara öns fasta fornlämningar och att i större utsträckning göra dem tillgängliga för allmänheten för att öka kunskapen om äldre tiders bruk av ön.

Riktlinjer och åtgärder:

Fornlämningar skall skötas efter anvisningar från Länsstyrelsen.

1.7 Övervakning av naturvärden

Riktlinjer och åtgärder:

Den marina delen av reservatet övervakas genom särskilt program. Naturvärdena på ön i övrigt ska följas upp genom regelbunden övervakning av särskilt utvalda nyckelarter och biotoper. Öns bestånd av äldre träd karteras och fotodokumenteras regelbundet, förslagsvis vart femte år. Vegetationens utveckling kontrolleras i fasta provytor fördelade över hela ön. Då det redan finns ett mycket stort antal dokumenterade provytor för olika organismer bör dessa i första hand väljas vid uppföljning av naturvärdena på ön.

Länsstyrelsens resurser för artövervakning är mycket begränsade varför ett utökat samarbete med ideella naturvårdsorganisationer är nödvändigt.

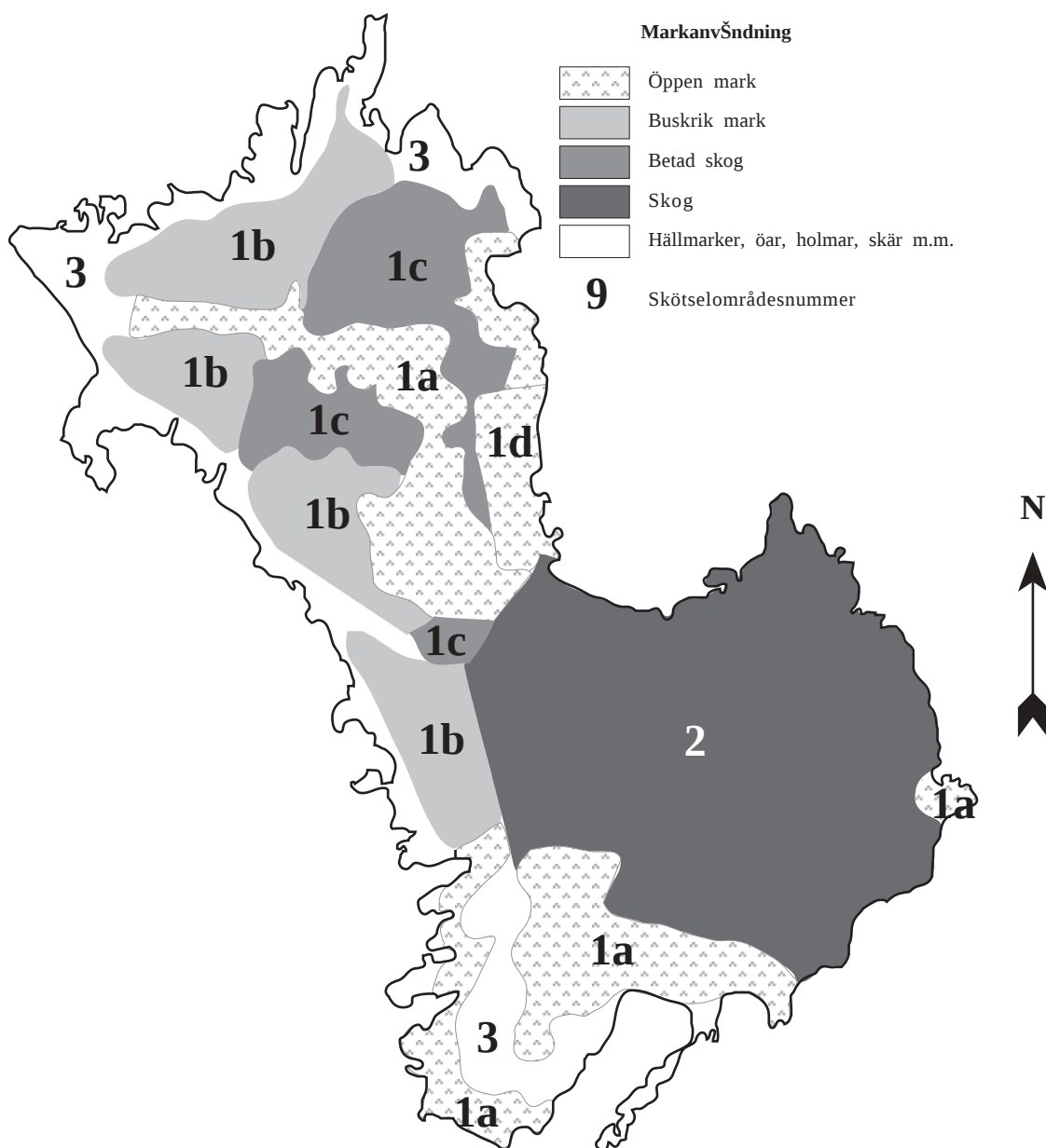

2

BEHANDLING AV SKÖTSELOMRÅDEN

Hela naturvårdsobjektet är indelat i skötselområden, som redovisas och numreras i denna beskrivning och på skötselplanekartan (bilaga 3). Skötselområdena redovisas enligt följande:

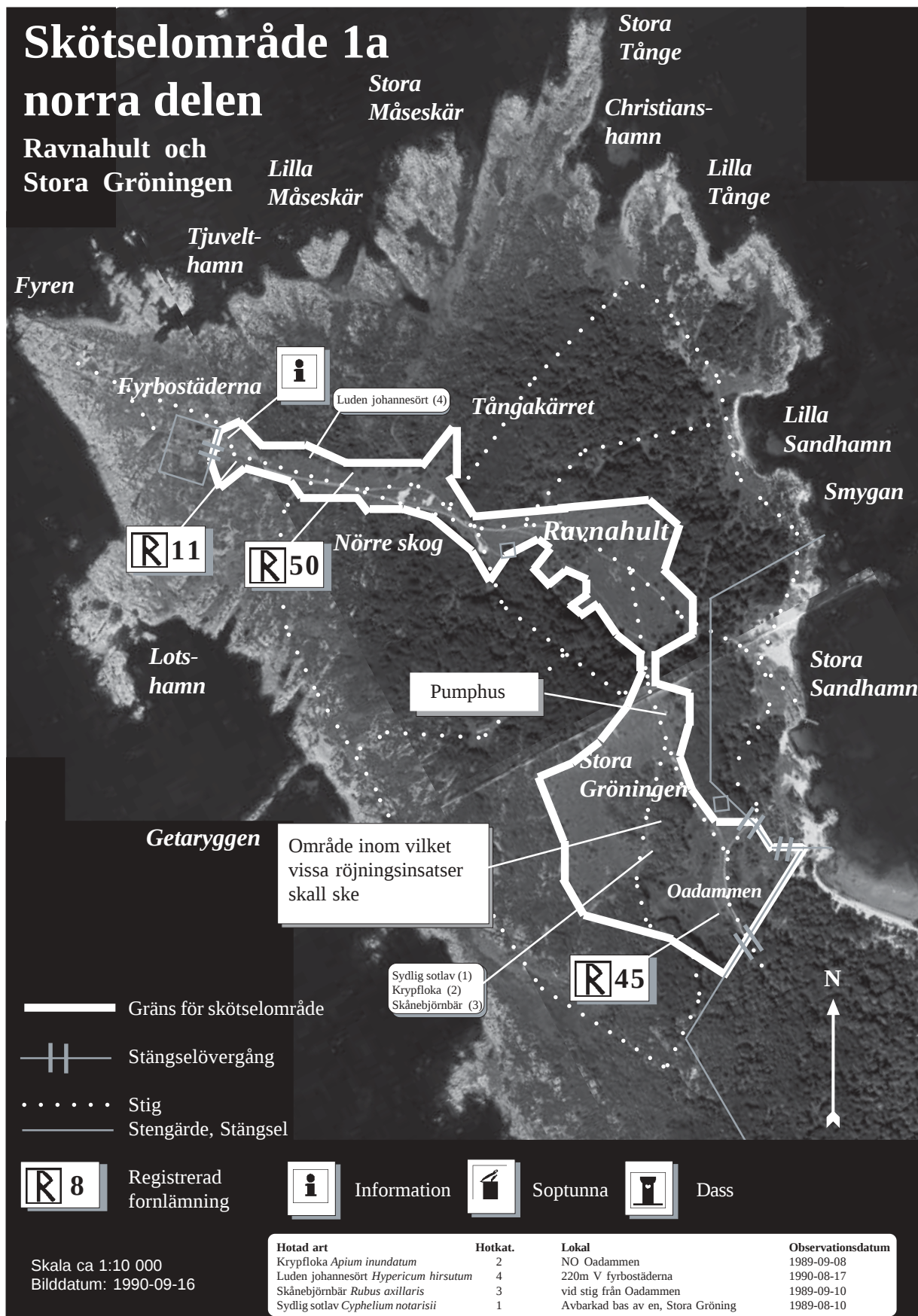
2.1	Hävd av betesmark	skötselområde	1	(ca 137,3 ha)	sida	22
	- öppen utmark	skötselområde	1a	(ca 47,6 ha)	sida	22
	- buskrik utmark	skötselområde	1b	(ca 45,3 ha)	sida	26
	- betad skog	skötselområde	1c	(ca 34,2 ha)	sida	29
	- mark vid badplats	skötselområde	1d	(ca 10,2 ha)	sida	33
2.2	Hävd av skogsmark	skötselområde	2	(ca 105,0 ha)	sida	34
2.3	Hävd av övrig mark och vatten	skötselområde	3	(ca 96,7 ha)	sida	38
	- hållmarker, öar, vatten m.m.				sida	38
	- byggnader och tomtmark				sida	41

2.1 Betesmark: Skötselområde 1 (totalt ca 137,3 ha)

Öppen utmark, delområde 1a, (a 47,6 ha)

Ravnahult och Stora Gröningen, (ca 21,7 ha)

Öppen, välhävdat betad utmark med en större vattensamling (Oadammen) i den södra delen (Oadammen ingår i Myrskyddsplan för Sverige). Den södra och centrala delen av området har tidigare varit bevuxen med ädellövskog fram till mitten av 1800-talet.

Två diabasgångar berör delområdet, dels vid den norra delen av Ravnahult och dels strax öster om Nörre skog.

Trädsikt förekommer huvudsakligen kring Oadammen i delområdets sydligaste del och består av klibbal, vårtbjörk och glasbjörk med inslag av bland annat rönn, asp, ek. Busksiktet är mest utvecklat kring Oadammen och domineras av en med inslag av rosor, björnbär och fläder. I fältsiktet förekommer fårsvingeltorräng, hållmarks-torräng och rödvenhed med bland annat trift, stagg, knippfryle, vårbrodd, vårtåtel, röllika och liten blåklocka. Fältsiktet i övrigt, som förefaller vara svagt kvävepåverkat, domineras av fårsvingeltorräng och rödvenhed med bland annat knippfryle, vårtåtel och bergsyra som dominerande arter. Vissa år kan trift bilda mattor i delområdets västligaste del. Vid Oadammen tillkommer arter som gäddnate, kråklöver, kärrviol, stor igelknopp, strandklo, sumpmåra, svalting, gul svärdsilja, vattenklöver och videört. Här har även kustgentiana observerats omedelbart norr och nordväst om dammen.

I Oadammen häckar bland annat gräsand. Tidigare har även rörhöna häckat här. En skratmåskoloni har tidigare också uppehållit sig vid Oadammen. Karaktärsfåglar för skötselområdet är näktergal, törnsångare, törnskata, gulsparv och ängsplärka.

Längs med en stig i ett område nordväst om Oadammen finns ett parti med tuvor. Tuvorna är en särpräglad företeelse för betade strandängar med lång hävdkontinuitet och orsakas av gul tuvmyra. Tuvorna kan hysa en speciell flora med bland annat strandnål och strandkämpar och förekommer endast på marker som kontinuerligt betats under troligen minst 100 år.

Inom delområdet finns tre fornlämningar som är registrerade i länsstyrelsens fornlämningsregister. Vid fyrbostäderna i områdets västligaste del ligger den så kallade Orbjärshögen (fornlämning nr 11 i Torekovs socken). Orbjär är sannolikt en naturlig bergklack med rundad topp som liknar en gravhög vid betraktelse från söder. Längre österut, norr om stigen strax väster om Tångakärrens sydligaste del, ligger en till stor del övertorvad "labyrint", (fornlämning nr 50 i Torekovs socken). "Labyrinten" har en diameter på ca 12 meter och stenarna har ett inbördes avstånd på ca 0,4 meter. Ingången antas vara i söder. Det råder dock delade meningar om labyrinten verkligen är en labyrint. Vid Oadammens östra sida, på Litorinavallens sluttning, i skötselområdets sydligaste del finns en stenåldersboplatz (fornlämning nr 45 i Torekovs socken).

Boplatsen undersöktes delvis 1904 och då hittades en kolimpregnerad rand med skörbränd sten ca 3-4 decimeter under markytan. Vidare har bland annat redskap av flinta samt flintavfall påträffats på platsen.

Vid fyrbostäderna i delområdets västligaste del finns en informationsskylt. Här finns också en stängselgenomgång till bostäderna. I delområdets sydligaste del finns tre stängselgenomgångar och två grindar. Stängselövergång och grind finns mot Söndre skog och badplatesen vid Stora Sandhamn. Mot badplatsen vid Stora Sandhamn finns ytterligare en stängselövergång ca 50 meter söder om grinden mot samma område. Flera markerade stigar leder genom området. Besöksfrekvensen är mycket hög.

Vid Stora Gröningen i delområdets södra del finns ett pumphus för öns vattenförsörjning.

Skogvaktarbostället, (ca 15,4 ha)

Till största delen öppen, betad utmark. Mindre delar av området kring Skogvaktarbostället har tidigare varit åkermark (fram till 1950-talet). Området är delvis ingärdat med stengärden. Ett mindre parti i delområdets sydvästra del samt nordväst bostället har varit hårdvallsäng.

Träd- och busksikt finns huvudsakligen på de små steniga partierna vid Ulagapslyckorna och domineras av lövträd, lövuppslag, en-, björnbärs- och slånbuskage. I övrigt är området öppet. I fältsiktet förekommer fårsvingeltorrängar och rödvenhed med inslag av borsttåtelhed, den sistnämnda vegetationstypen huvudsakligen på de gamla hårdvallsängarna. På gammal åkermark finns blåtåtel-fuktängar.

I häckfågelfaunan förekommer bland annat sånglärka, enkelbeckasin, tofsvipa, sädesärta och sävsparv. Ner mot Kungshamn häckar även stenskvätta, större strandpipare och strandkata. I skogsbrynet är bland annat rödstjärt och svartvit flugsnappare vanliga häckfåglar.

Informationsskyltar och soptunnor finns vid grindarna mot Söndre skog. Ett dass finns uppställt strax väster om Lotsstugan. Markerade stigar med vägvisningsskyltar leder genom delområdet. Förutom de två grindarna mot Söndre skog finns även stängselövergångar mot Kallskärslid i öster och mot Ulagapsängen i nordväst.

Skogvaktarbostället uthyres som sommarbostad. Dess loge används som förråd åt förvaltningen och dess stall som vinskydd för betesdjur.

I den gamla Lotsstugan finns ett utemuseum.

Vid Klintabacken i delområdets sydvästra del har det funnits en boplatz som är registrerad som fornlämning i länsstyrelsens fornminnesregister, (nr 49 i Torekovs socken). Boplatsen togs bort i samband med undersökningar 1978. På platsen har fynd gjorts av bland annat

järnålderssmuckan, medeltida mynt och keramik från vikingatiden.

Kohallen, (ca 1,2 ha)

Inhägnad öppen utmark med enstaka björk och ek i trädskiktet. Områdets västligaste del består av kala hållmarker medan den norra och södra delen är sandstrand. Längs med den norra stranden löper en diabasgång.

Buskskikt finns längs med gränsen mot Söndre skog och i områdets södra del och domineras av slån med inslag av

en och rosor. I fältskiktet förekommer torrängsvegetation av hållmarks- och fårsvingeltyp med fuktängsinslag i den centrala delen.

I områdets häckfågelfauna finns bland annat skörpiplärka, ängsplärka, stenskvätta, gråtrut och ejder.

I området finns en riklig förekomst av lövvårtbitare *Leptophyes punctatissima* (hotkategori 3). Vid diabasgången i området norra del finns även stora mängder med sävvårtbitare *Conocephalus dorsalis*.

Vid sandstranden finns livräddningsutrustning och en

Skötselområde 1a, södra delen

Del Skogvaktarbostället, Kohallen, Ulagapet - Möhamn - Innäset

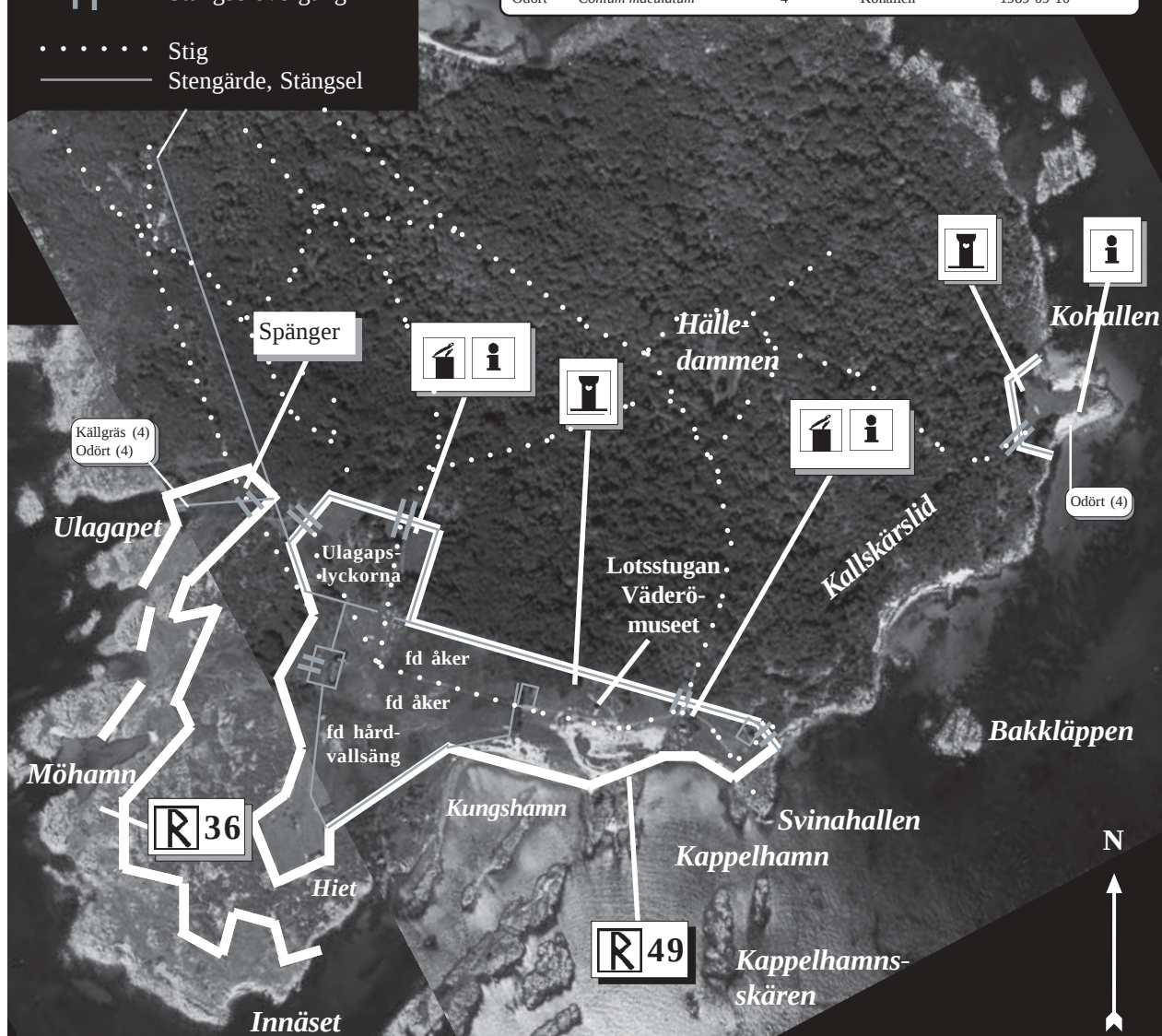
— Gräns för skötselområde

— Stängselövergång

... Stig

— Stengärde, Stängsel

Hotad art	Hotkat.	Lokal	Observationsdatum
Källgräs	4	Ulagapsviken	1991-06-11
Odört	4	Ulagapsviken	1991-06-11
Odört	4	Kohallen	1989-09-10

Registrerad
fornlämning

Information

Soptunna

Dass

Skala ca 1:10 000
Bilddatum: 1990-09-16

informationsskylt. Vid gränsen mot Söndre skog finns ett dass uppställt. Området är hägnat och en stängselövergång med grind finns vid gränsen mot Söndre skog.

Ulagapet - Möhamn - Innäset, (ca 9,3 ha)

Betade havsstrandängar. I delområdet norra del ligger Ulagapsängen, troligen en gammal slåtteräng som tidigare har hyst en synnerligen artrik flora med bland annat riklig förekomst av kärrnocka. Trädsikt saknas. Ulagapsängen är under igenväxning med uppslag av al och björnbär. På senare tid har även källgräs och odört rapporterats från Ulagapsviken. Båda arterna är rödlistade.

Ängen delas i två delar av ett fårstängsel. En spångad stig löper genom Ulagapsängens västra del och en stängselövergång är uppsatt i ängens sydvästra hörn. Ejder och knölsvan häckar på ängen.

Övriga delar av området domineras av välhåvade strandängar med inslag av nästan kala hållmarker. Strandängsvegetationen domineras av rödsvingel- och salttågssamhällen samt hållmarkstorrängar. Här och var finns en- och björnbärsbuskage. Bitvis förekommer driftvallar med karakteristisk vegetation. I den sydligaste delen av delområdet finns en mindre diabasgång samt en liten amfibolitygg. Flora är här därför lite rikare med förekomst av t.ex brudbröd.

Öns största gråtrutkoloni finns i området. 1994 häckade 252 par gråtrut och 38 par havstrut i området mellan Möhamn och Innäset. Vid Möhamn har tidigare också funnits en koloni med tobisgrisslor. Även ejder, strandskata och tofsvipa häckar i skötselområdet.

Vid Möhamn finns en fornlämning som är registrerad i länsstyrelsens fornminnesregister, nummer 36 i Torekovs socken. Fornminnet består av jakt- och fiskelämningar med bland annat tomtningar och områden med gropar.

Mål:

Välhåvdat, betad utmark med en väl utvecklad grässvål. Förekomsten av arter som är representativa för välhåvade växt- och djursamhällen i utmarker på ön skall säkerställas. Exempel på arter som genom betesdriften ska bevaras så att de långsiktigt kan förny sig i livskraftiga populationer är gul tuvmyra, kustgentiana, hönsarv, höstfibbla, knutarv, knölsmörlomma, pillerstarr, rödsvingel, smultronklöver, spåtistel, strandskata, tofsvipa och trift.

Riktlinjer och åtgärder:

Områden med täta buskage öppnas upp genom röjning så att betesdjur kan nå alla delar av skötselområdet och att grässvålen erbjuds möjlighet att utvecklas. Den öppna naturbetesmarken skall bibehållas genom ett tillräckligt högt betetryck. Betetrycket skall vara så högt att bryn- och buskvegetationen successivt trängs tillbaka. Bete bör i första hand ske med nöt och häst i kombination med får.

Buskskiktet inom ca 25 meters avstånd kring Oadammen ska reduceras så att täckningsgraden ej överstiger ca 25% av områdets yta. Biotoperna för kustgentiana och gul tuvmyra i området norr och nordväst om dammen ska vara optimala för respektive art (kortsnaggad grässvål utan skuggande buskage).

Särskild bekämpning av jättebjörnloka ska genomföras.

Stallbyggnaden vid Skogvaktarhuset kan tjänstgöra som vinterskydd för fåren och som upplag för vinterfoder.

Status på hägn, stigar och skyltar skall ses över. Stängslet som delar Ulagapsängen i två delar flyttas till skötselområdets yttre gräns.

Utplacering av fasta provytor för dokumentation av utvecklingen av biologiska värden. Befintliga provytor utnyttjas så långt möjligt.

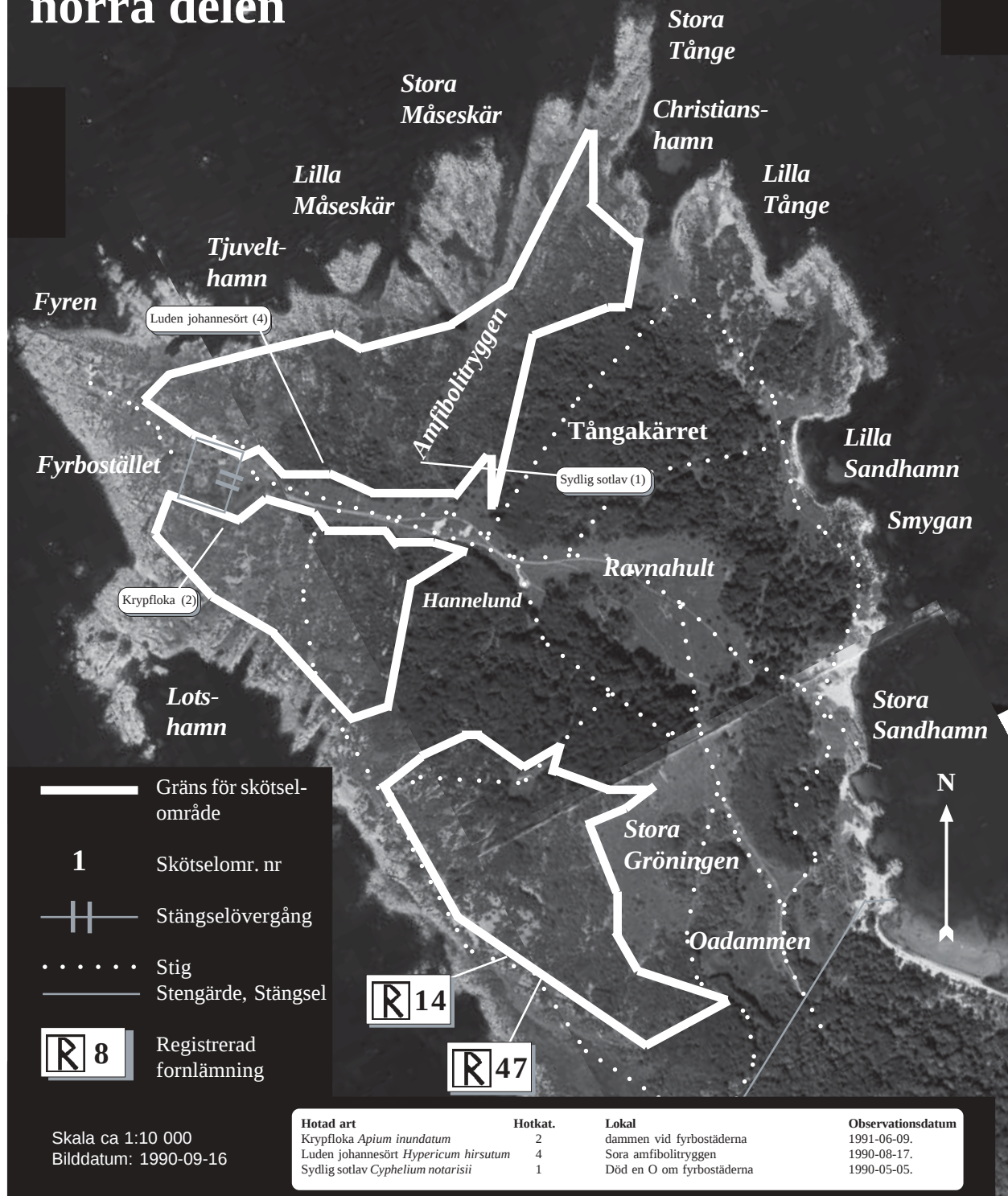
Buskrik utmark, skötselområde 1b (totalt ca 45,3 ha)

Norra delen av amfibolityggen, (ca 16,1 ha)

Betad buskrik utmark. Delområdet genomkorsas av en bred amfibolitygg som löper i nordöst - sydvästlig riktning. Två diabasgångar löper genom området i öst - västlig riktning. Områdets vegetation är starkt präglad av berggunden. I fältskiktet finns många arter som har höga krav på tillgång till ljus och näring. Buskskiktets täcknings-

grad uppskattas till minst 80% av områdets areal vilket innebär att områdets känsliga flora riskerar att utarmas genom beskuggning. Den västligaste delen av delområdet är påverkat av en gräsbrand som rasade i området den 30 oktober 1983.

Skötselområde 1b norra delen

I det glesa trädskiktet finns inslag av björk, ek, getapel och rönn. Buskskiktet är mycket kraftigt utvecklat och domineras av en med inslag av rosor, björnbär, hagtorn, fläder, vildkaprifol, hallon och slån. Områdets torrare partier innehåller en mosaikartad vegetation av både ängs- och hedtyp. Rödvenhed dominerar med inslag av stagghed, rödvenäng, hållmarkstorräng, fårsvingeltorräng, sydlig variant av blåtåteluktäng samt fuktäng av högörstyp. Här och var finns svackor med fukthedar och kärliknade vegetation.

Området hyser en för landet unik lavflora. De partier av amfibolityggen som är öppna hyser öns mest intressanta lavlokaler. Flera av arterna som förekommer på ön har sin enda växtplats här. Hotade eller sällsynta lavar finns även i enbuskagen, främst då på ensamma eller hårt nedbetade enar där ljuset kommer åt stammarna.

Vanliga häckfåglar i buskmarkerna är koltrast, ringduva, järnsparv, gulsparr, näktergal, gärdsmyg, rödhake och törnsångare. På öppna partier finns även stenskvätta, ängs-
piplärka och sädesärla. Snatterand häckar i området liksom enstaka par av tofsvipa, gråtrut, fiskmås och silltrut.

I området finns riklig förekomst av lövvårtbitare *Leptophyes punctatissima* (hotkategori 3).

Södra delen av amfibolityggen, (ca 9,0 ha)

Betad buskrik utmark med en mindre vattensamling strax sydost om fyrbostäderna. Delområdets östra del genomkorsas av en bred amfibolitygg som löper i nordost-sydvästlig riktning.

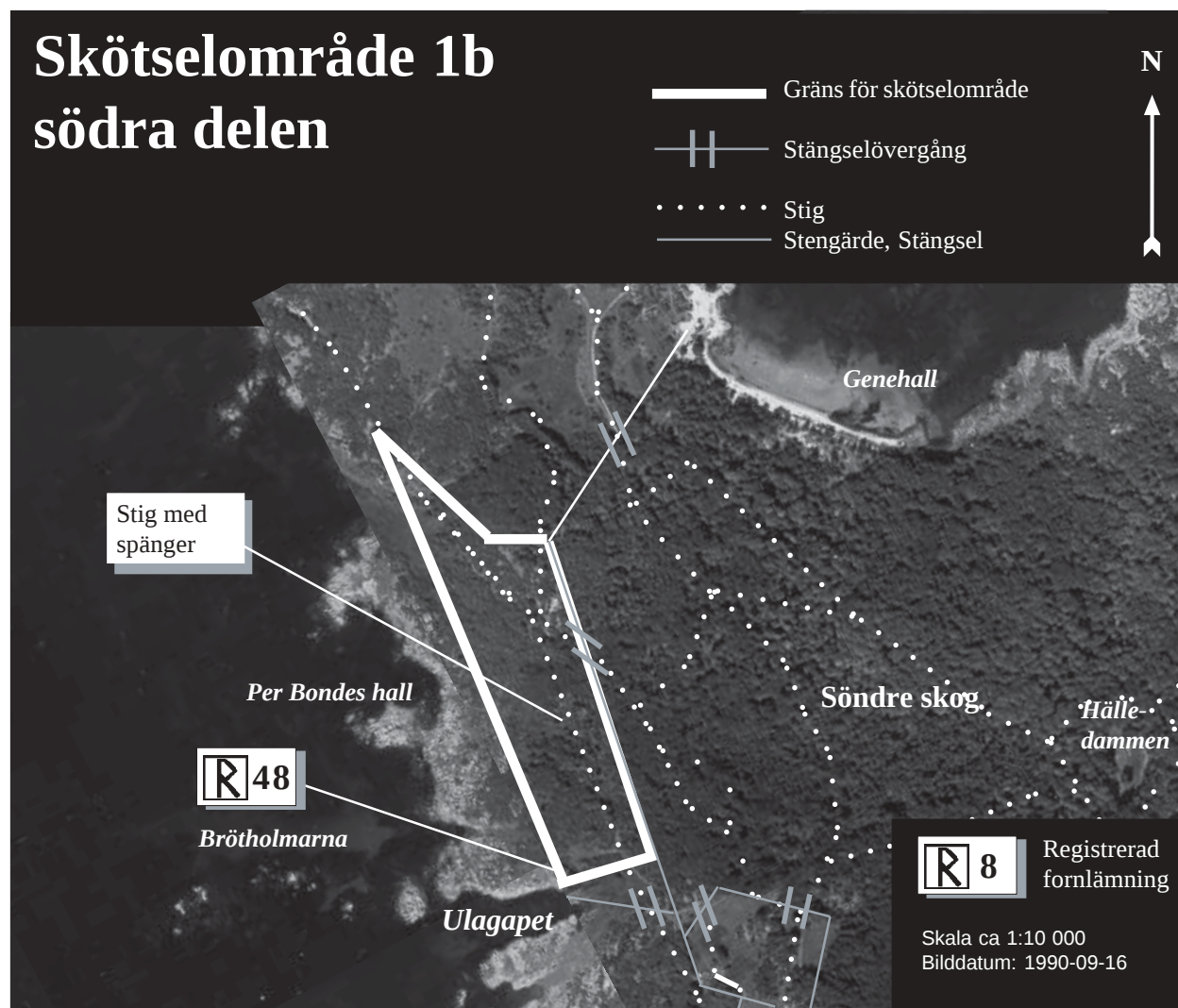
I trädskiktet finns enstaka björk. Det mycket täta buskskiktet domineras av en med inslag av björnbär, hagtorn, rosor, lövuppslag och slån. Fältskiktet domineras av gräshedvegetation. Bland annat växer gullviva inom området. Här och var finns fuktigare partier med arter som t.ex. blodrot, fackelblomster, gåsört, hirsstarr, kabbлека, knapp-tåg, kräklöver, kärtistel, kärrviol, nattviol, veketåg, älg-gräs och ängsull.

På fuktiga partier i skötselområdet häckar bland annat gräsand och sävsparv, i de kustnära delarna även gråtrut och ejder. Vanliga häckfåglar är näktergal, gulsparr, grönfink, järnsparv, ängs-
piplärka, koltrast och fiskmås.

En markerad stig leder genom området.

Delar av området ingår i Myrskyddsplan för Sverige.

Skötselområde 1b södra delen

V Stora Gröningen (ca 12,1 ha)

Betad buskrik utmark. I trädsiktet, som är mycket vindpinat i delområdets västra del, finns bland annat klibbal, ek, rönn och vårtbjörk. Det täta buskskiktet domineras av en med inslag av bland annat rosor, björnbär, hallon och slån. Delområdets västra del består av enbuskbevuxna hållmarker. Fläckvis finns öppna partier med bland annat hållmarkstorrängar och rishedar av ljungtyp. Fuktiga partier, som inte har vuxit igen, domineras av blåtåtel- och gräs-lågstarrfuktängar.

I området häckar ärtsångare, törnsångare, järnsparv, gärdsmyg, gulsparr, entita, näktergal och rödstjärt.

Längs med skötselområdesgränsen i den västra delen av området finns två fornlämningar som är registrerade i fornlämningsregistret. Dessa har beteckningen 14 respektive 47 i Torekovs socken och utgörs av tomtningar. Nummer 14 är kvadratisk, 5 x 5 meter, och omges på tre sidor av stenvallar. Nummer 47 är två tomtningar på 5 x 3 meter respektive 3,5 x 3,5 meter.

Områdets norra del genomkorsas av en markerad stig.

V Söndreskog, (ca 8,1 ha)

Betad buskrik utmark och skog. I områdets norra del finns öppna kuperad klippterräng och klapperstenytter omgivna av hållmarkstorräng, rödvenhed och rished av ljungtyp. I den centrala delen av området finns alkärr. Övriga delar utgörs av igenväxande buskmarker med bland annat brakved, bok, getapel, rönn och vårtbjörk. Buskskiktet domineras av en med inslag av löv- / ädellövuppslag, björnbär, hallon, murgröna och slån. Ett fuktigt parti finns i skötselområdets norra del

I områdets träd- och buskbevuxna delar häckar bland annat ärtsångare, törnsångare, järnsparv, gärdsmyg, gulsparr, entita, näktergal och rödstjärt.

En markerad stig leder genom området. En stängselövergång finns i anslutning till Ulagapskärrs nordvästra del. Långa sträckor är försedda med spänger i områdets centrala del. En vägvisningsskylt finns där stigarna korsar varandra i områdets nordöstra del.

I skötselområdets sydligaste del finns en fornlämning som är registrerad i länsstyrelsens fornminnesregister, (nummer 48 i Torekovs socken). Fornlämningen består av tre förmodade tomtningar. Dessa har ej undersökts ordentligt på grund av tät buskvegetation.

Delar av området ingår i Myrskyddsplan för Sverige.

Mål:

Målet är att bevara och utveckla den höga arttäthet och artrikedom som är kännetecknande för de traditionellt

hävdade växtsamhällen som finns längs med amfibolit- och diabasgångar.

Förekomsten av arter som är representativa för välhävdade växt- och djursamhällen i utmarker i trakten skall säkerställas. Exempel på arter som genom betesdriften ska bevaras så att de långsiktigt kan förny sig i livskraftiga populationer är hönsarv, höstfibbla, knutarv, knölsmörblomma, pillerstarr, rödsvingel, smultronklöver, spåstisel, strandskata, tofsvipa och trift.

Vidare skall skötseln syfta till att bevara och utveckla populationer av arter som är beroende av hävd och som är rariteter i länet, nationellt eller internationellt. Exempel på arter som ska ha möjlighet att förny sig i långsiktigt i livskraftiga populationer är sydlig sotlav, luden johannesört och krypfloka.

Utmed amfibolityggen är målet betad, öppen utmark med väl utvecklad brynvegetation mot skogen.

I övriga delområden är målet betad, relativt glest trädbevuxen utmark med vidkroniga hagmarksträd, företrädesvis ek, lind och bok. Träd- och buskskiktet ska ha en mosaikartad utbredning i grupper av buskage och dungar med en täckningsgrad av högst 25% av respektive områdes areal. Enstaka, solitära träd får också förekomma.

Riktlinjer och åtgärder

Buskskiktet får ej expandera på någon plats i reservatet! Markerna kring amfibolityggen på öns nordvästligaste del skall hållas fria från träd- och buskskikt. Detta mot bakgrund av att öns mest intressanta, hävdberoende flora finns här. Vid skötselinsatser i detta område ska särskild hänsyn tas till delområdets lavflora.

I övriga buskbevuxna marker på ska buskskiktet röjas så att täckningsgraden ej överstiger 25% av respektive områdes areal. Korridorer ska röjas upp så att betesdjuren kan ta sig in i områdena. Buskskiktet röjes på ett sådant sätt att grupper av olikformiga buskage sparas. Äldre enar med lavklädda stammar, enstaka flädrar, hagtorn, rönn, rosor mfl arter sparas till förmån för bland annat öns insektsfauna. Särskild hänsyn ska tas till uppslag av ädellövarter. Dessa ska utvecklas i skydd av andra buskage för att senare friröjas, när de har utvecklat kronor över beteshorisonten, i syfte att skapa grova, vidkroniga "hagmarksträd". Förnaansamlingar under de röjda buskagen tas bort och därefter besås ytorna med havre eller höstgroende sädeslag. Avverkat ris samlas ihop och brännes på särskilda platser, ej på kalt berg!! I samband med skötselinsatser skall särskild hänsyn tas till förekomst av hotade eller sällsynta arter så att dessa inte försvinner från området.

Det är mycket viktigt att större röjningsinsatser följes upp med ett utökat betestryck, i första hand med nöt och häst i kombination med får.

Status på hägn, stigar och skyltar skall ses över.

Betad skogsmark: Skötselområde 1c (totalt ca 34,2 ha)

Tångakärret med omgivning, (ca 19,7 ha)

Betad, medelålders och äldre löv- och ädellövskog med mycket lång kontinuitet som betesmark.

Områdets västligaste del är det egentliga Tångakärret, ett klibbalkärr som bitvis har utvecklats till alsockelkärr och sumpskog. Området genomkorsas av två diabasgångar. Förutom klibbal förekommer på friskare partier även inslag av rönn, ek, bok, lind, skogsalm samt någon enstaka ask och getapel. I buskskiktet finns även hassel, björnbär, hallon, benved och brakved. Fältskiktet består av bland annat lundbräken, rödblåra, skogsbingel, svärdsilja, träjon, vattenblink och vitsippa med inslag av bland annat Sankt Pers nycklar. Tångakärret finns med i Naturvårdsverkets myrskyddsplan

Längre österut är marken torrare och skogen övergår i en blandädellövskog dominerad av ek och klibbal med inslag av lind, björk, rönn, skogsalm, getapel och bok. Lind är bitvis beståndsbildande. Här finns också en del mycket gamla flädrar. Många träd bär spår efter hamling och en hel del träd är vidkroniga utmarksträd. Marken har varit betydligt mer öppen tidigare. I den nordöstligaste delen finns en alskog med fuktängsvegetation. Genom skogen löper ett stråk med halvöppna gläntor med torrare vegetation på stenig mark. Träden är här låga och vidkroniga med ek som dominerande trädslag. I buskskiktet finns bland annat en, slån, björnbär, fläder, rosor, vildkaprifol och olvon. Fältskiktet domineras av rödvenhed och fårsvingel-torräng.

Områdets sydöstra del, längs med gränsen mot badplatsen, är en alskog med inslag av ek, rönn och i den nordvästra delen även lind. I buskskiktet finns även benved, björnbär, hallon, måbär och vildkaprifol. Fältskiktet är örtrikt med inslag av bland annat brännässla, buskstjärnblomma, harsyra, kärrgröe, kärrviol, lundbräken, lundgröe, nejlikrot, revsmörblomma, rödblåra, skogsbräken, skogstjärna, skärmstarr, snärjmåra, sumpmåra, svalört, tuvtåtel, vitsippa, ältranunkel, ängsbräsa och ängsgröe.

I områdets mest kustnära delar häckar bland annat ejder. I övrigt häckar arter som t.ex entita, talgoxe, rödhake, gärdsmyg, bofink, stare, kaja och svarthätta i skogen.

I områdets sydöstra del finns en stängselgenomgång mot badplatsen vid Stora Sandhamn. Flera stigar genomkorsar området. I Tångakärrets västra del är stigen försedd med spänger.

Tångakärret innehåller ett stort antal rödlistade arter, främst lavar. Som exempel kan nämnas orangepudrad klotterlav *Opegrapha ochrocheila* (hotkategori 1) som växer på lind

samt liten punktlav *Acrocordia cavata* (hotkategori 3) som finns på en hamlad ask. Lavfloran är känslig för beskuggning.

I områdets sydligaste del finns en sk plantskola som kringgärdas av ett stengärde som anlades 1806. Omedelbart öster om denna finns en fyndplats som är registrerad i länsstyrelsens fornminnesregister, (nr 28 i Torekovs socken). Fynden bestod i fem ornerade lerkärlsbitar som påträffades av fyrvaktare Sjölin på 1920-talet.

Vid områdets gräns mot Ravnahult finns en transformatorstation.

Södra delen av Nörre skog, (ca 12,7 ha)

Betad, medelålders och äldre löv- och ädellövskog. Fuktigare delar domineras av klibbalskog medan torrare partier består av ekskog med inslag av björk, bok, rönn, lind och någon enstaka getapel. Många träd är vidkroniga vilket indikerar att området har varit mera öppet tidigare.

En del ek och bok är mycket gamla och skogen innehåller en hel del död ved. I områdets norra del finns en av öns äldsta lindar, den "liggande linden".

I buskskiktet förekommer benved, björnbär, brakved, fläder, hallon och vildkaprifol. På torrare partier tillkommer ros-, en- och slånbuskage. Arter som finns i fältskiktet är bland annat buskstjärnblomma, ekorrbär, gråstarr, harsyra, kruståtel, kärrviol, lundbräken, lundgröe, majbräken, rödblåra, skogsbräken, skogsnarv, skogsstjärna, svalört, träjon, tuvtåtel, vitsippa, vårbrodd, älggräs, ängsgröe och ängssyra. På högre belägna partier i skogens inre delar tillkommer bergsyra, fårsvingel, gråfibbla, gråstjärnblomma, jordreva, knippfryle, kärleksört, ljung, stinknäva, styvmorsviol och trift. Luktsmåborre (hotkategori 4) har tidigare påträffats i området.

Områdets häckfågelfauna består bland annat av hornuggla, jorduggla, morkulla, mindre hackspett och rosenfink. Arter som i övrigt är vanliga i skötselområdet är bofink, lövsångare, entita, talgoxe, rödhake, gärdsmyg, koltrast och taltrast.

Även i detta område finns rikligt med rödlistade arter, främst lavar och skalbaggar.

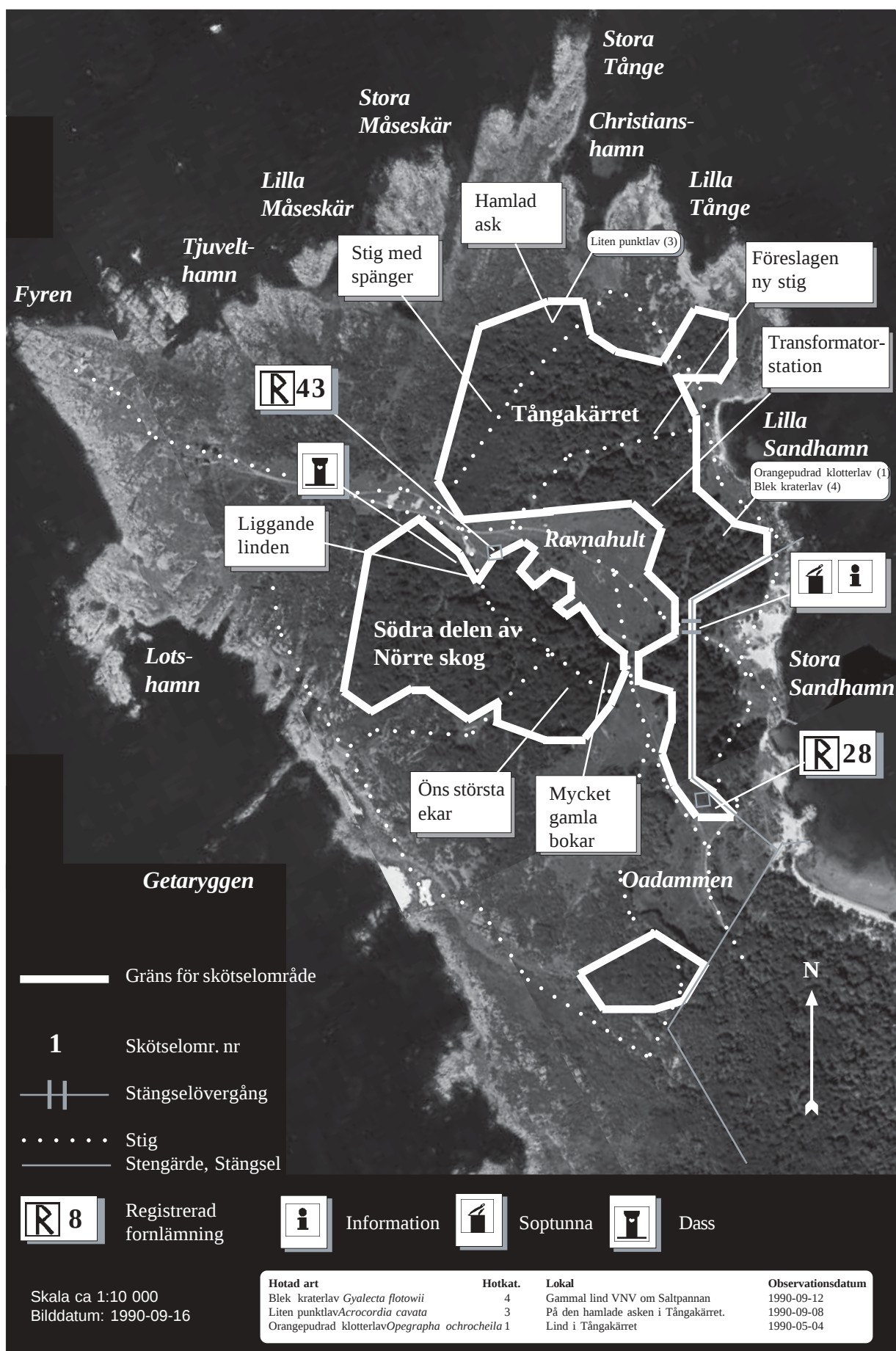
I områdets norra del finns en registrerad fornlämning, (nummer 43 i Torekovs socken). Denna är en rektangulär stenhägnad som tidigare använts som plantskola.

Ett dass finns utplacerat i delområdet nordvästra del.

Delar av området ingår i Myrskyddsplan för Sverige.

Skötselområde 1c, betad skog

NV Söndre skog, (ca 1,8 ha)

Medelålders och äldre björkskog, bitvis med betydande inslag av bok, ek och rönn. På fuktigare partier finns yngre alkärr. Skogen är påverkad av vinden. I det glesa buskskiktet finns enstaka enar samt vildkaprifol och lövuppslag, främst rönn. I fältskiktet förekommer bland annat buskstjärnblomma, ekorrhör, harsyra, rödblåra och vitsippa.

Området genomkorsas av en markerad stig.

Mål:

Målet är att bevara och vidareutveckla ett för ön karaktäristiskt välhävdat utmarkslandskap med betad löv- och ädellövskog, företrädesvis ek, bok och lind. Inslaget av äldre träd och gamla, vidkroniga "utmarksträd" samt träd med spår av mänsklig påverkan genom hamling, skottskogsbruk m.m. skall kontinuerligt vara betydande. Partier med mera slutet trädskikt skall ha ett rikligt innehåll av död ved och optimala biotoper för främst arter som är beroende av död eller döende ved.

Skötseln skall syfta till att bevara och utveckla populationer av arter som är beroende av hävd och som är rariteter i länet, nationellt eller internationellt. Exempel på arter som ska ha möjlighet att föryngra sig i långsiktigt i livskraftiga populationer är läderbagge, liten punktlav, orangepudrad klotterlav och blek kraterlav.

Riktlinjer och åtgärder

Skogsbetet skall bibehållas. Föryngring av bok och ek ska prioriteras. Särskilda åtgärder ska vidtas om trädskiktets föryngring inte fungerar på ett naturligt sätt. Rönjning och huggning kring äldre, vidkroniga "utmarksträd", främst ek och bok men även kring äldre flädrar och lindar, skall ske i syfte att skapa bättre livsförutsättningar för hotade eller sällsynta, vedberoende arter som ej tål för mycket skugga. Långsiktig tillgång till äldre, vidkroniga "utmarksträd" skall säkerställas genom särskilda gallrings-, rönjnings- och föryngringsåtgärder. Hamling och skottskogsbruk skall återupptas enligt särskild plan i syfte att vidmakthålla spår av äldre tiders sätt att utnyttja skogen. Hamling ska i första hand ske på yngre träd. Vid gallrings- och rönjningsarbeten ska särskild hänsyn tas till förekomst av rödlistade arter så att dessa inte försvinner från ön. Särskilda åtgärder för bevarande av läderbagge ska genomföras i enlighet med LIFE-projektet "Skydd av läderbaggen i Sverige".

Betetrycket skall vara så högt att buskvegetation och skogsbryn inte expanderar. Buskskiktet glesas ut så att betesdjuren kan nå alla delar av delområdet. Vid gallrings- och rönjningsarbeten ska särskild hänsyn tas till förekomst av rödlistade arter. Särskilda skötselåtgärder ska vidtas om trädskiktets föryngring inte fungerar på ett naturligt sätt.

Öppningar i brynvegetationen röjes fram mot angränsande skötselområden så att betesdjuren erbjuds möjlighet att nå alla delar av skötselområdet. Vissa äldre ekar och bokar friställs under en femårsperiod genom försiktig rönjning. Åtgärder i områden med förekomst av läderbagge prioriteras. Rönjningsarbeten ska utföras på ett sådant sätt att stubbar m.m. är så låga att de ej är till skada för betesdjuren. Försök med skottskogs- och hamlingsbruk påbörjas inom begränsade ytor enligt särskild plan som godkänts av naturvårdsförvaltaren och markägaren. Planen ska innehålla program för uppföljning och dokumentation av utförda åtgärder.

En stig röjes fram på det halvöppna fäladspartiet i Tångakärrområdets centrala del fram till badplatsen vid Lilla Sandhamn. Stengården ska hållas öppna genom rönjning.

Avverkat grövre virke lämnas till förmultning. Klenvirke kan utnyttjas som bränsle till fyrbostäderna alternativt brännes tillsammans med ris vid lämplig tidpunkt efter anvisningar av tillsynsmannen på ön.

Stängselgenomgång, hägn, vägvisare, stigar, spänger och stigmarkeringar ses över årligen och underhålls vid behov.

Utplacering av fasta provytor för dokumentation av utvecklingen av biologiska värden. Befintliga provytor utnyttjas så långt möjligt.

Skötselområde 1d

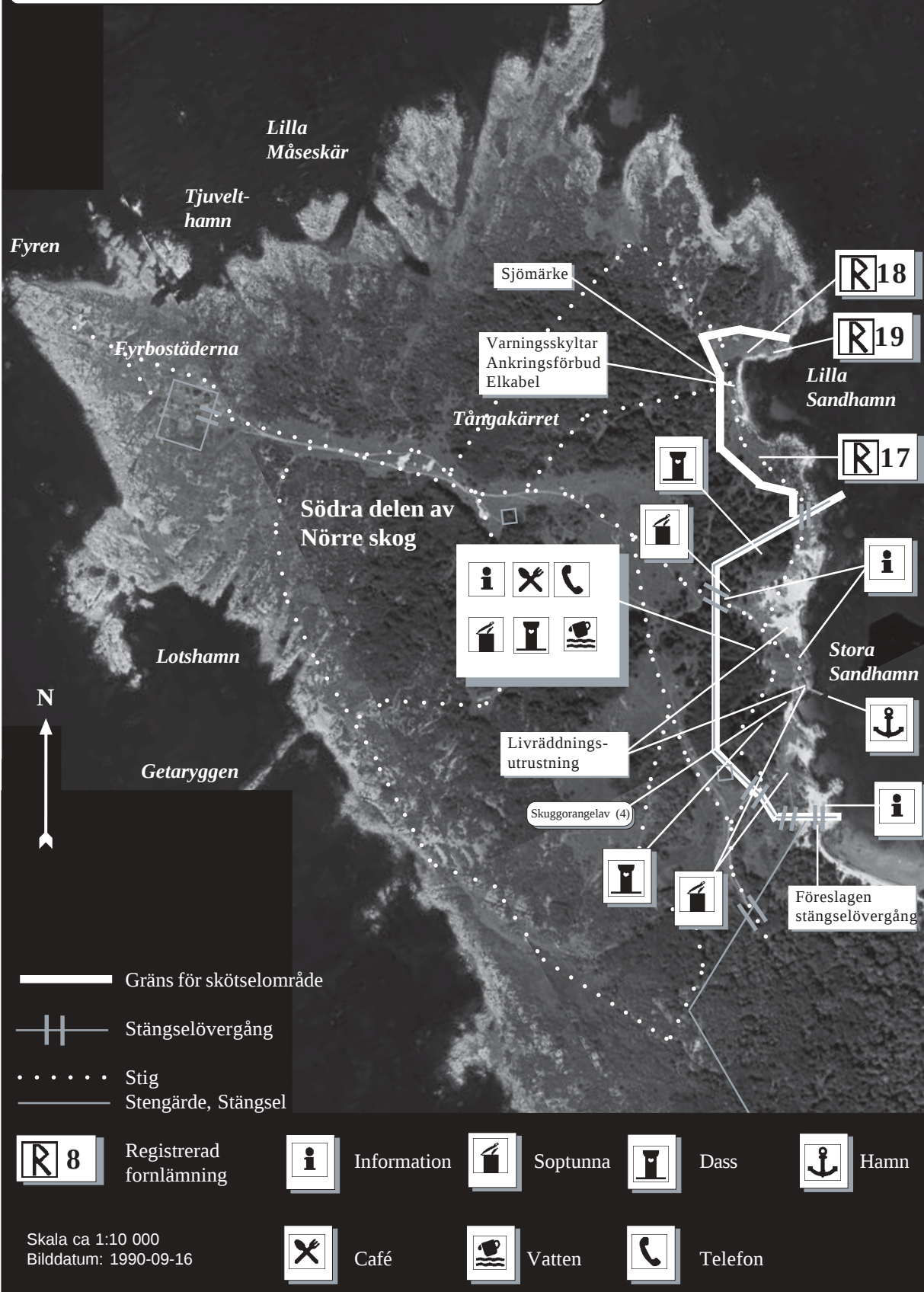
Betesmark vid badplats

Hotad art
Skuggoranglav *Caloplaca lucifuga*

Hotkat.
4

Lokal
Vid Sandhamnsbryggan, på ek

Observationsdatum
1988-05-04.

Betesmark vid badplats: Skötselområde 1d (totalt ca 10,2 ha)

Lilla Sandhamn, (ca 2,5 ha)

Betad buskrik utmark. En stor del av området utnyttjas som badplats av allmänheten då en större sandstrand är belägen i buktens inre del. Trädskikt finns i delområdets västra del och består till stor del av ek, asp, rönn och vårtbjörk. Buskskiktet är bitvis kraftigt utvecklat vid hållmarkerna och domineras av en med inslag av slån, rosor, björnbär och fläder. I fältskiktet finns bland annat hållmarkstorrängar och rödvenhed med inslag av blåtåtfuktängar. Vid stranden finns tångvallar med driftvegetation. I området finns även vegetationslösa klapperstenfält. Fältskiktet är tämligen artfattigt i delområdets norra del.

Vid kusten häckar knölsvan, strandskata och stenskvätta. Ejder gömmer gärna sina bon i skydd av enbuskarna.

En diabasgång löper genom delområdets södra del i öst - västlig riktning.

En markerad stig leder genom området. En stängselövergång finns i delområdets sydligaste del.

I områdets nordvästra del finns ett gammalt sjömärke. Vidare finns här varningsskyltar för sjötrafiken med information om ankringsförbud samt varning för elkabel. Vid sandstranden i buktens inre del finns livräddningsutrustning.

Tre fornlämningar som är registrerade i länsstyrelsens fornminnesregister, (nummer 17, 18 och 19 i Torekovs socken) finns i området. Nummer 17 är ett område med 5 gropar som anses vara spår av fiskeverksamhet. Nummer 18 är rester efter en fiskebosättning och utgörs av ett område med 11 gropar. Nummer 19 förmodas vara en tomtning bestående av 15 i rad satta klumpstenar som kan tänkas utgöra rester av en fiskebosättning.

Stora Sandhamn, (ca 7,7 ha)

Betad utmark. En stor del av området utnyttjas som badplats. Trädskikt finns i delområdets västra del och består till stor del av klibbalskog med inslag av ek. Här och var finns björkdungar med inslag av bland annat rönn och lind. Buskskiktet är gles och förekommer vid hållmarken. Det domineras av en med inslag av slån, rosor, brakved och björnbär. I fältskiktet finns bland annat hållmarkstorrängar och rödvenhed.

Skuggorangelav (hotkategori 4, hänsynskrävande) har påträffats 1988 på en ek vid Sandhamnsbryggan.

På grund av den höga besöksfrekvensen häckar inga kustfåglar i skötselområdet. Under bryggan i hamnen

häckar ladusvala. Längre upp bland buskar och snår häckar grönfink, bofink, rödhake, gärdsmyg, talgoxe, taltrast, koltrast, entita, blåmes, härmsångare, lövsångare och svart-hätta.

Inom delområdet finns en hamn med brygga som utnyttjas av Väderöbåtarna. Livräddningsutrustning finns vid badplatsen i delområdets norra del.

I områdets centrala del finns ett café med uteservering. I anslutning till caféet finns telefonkiosk, dricksvattenkran, toaletter, soptunnor och informationsskyltar. Ytterligare toaletter, soptunnor och informationsskyltar finns fördelade över hela delområdet.

Markerade stigar med vägvisningsskyltar leder genom området. Stängselövergångar med grind finns i väster mot Tångakärret och sydväst mot Ravnahult. Vanliga stängselövergångar finns i områdets norra del mot Lilla Sandhamn, samt i områdets södra del mot Stora Gröningen.

Två diabasgångar löper genom området i öst - västlig riktning.

Mål

Betad utmark med badplats.

Åtgärder:

En ny stängselövergång sättes upp vid stengärdet mot Söndre skog i områdets sydligaste del.

En ny stig röjes upp från Lilla Sandhamn mot Tångakärret.

Årligt bete med får, gärna i kombination med nöt och/eller häst. Betestrycket skall vara så högt att buskvegetation inte utvecklas. Bete bör ej ske under turistsäsongen.

Utplacering av fasta provytor för dokumentation av utvecklingen av biologiska värden. Befintliga provytor utnyttjas så långt möjligt.

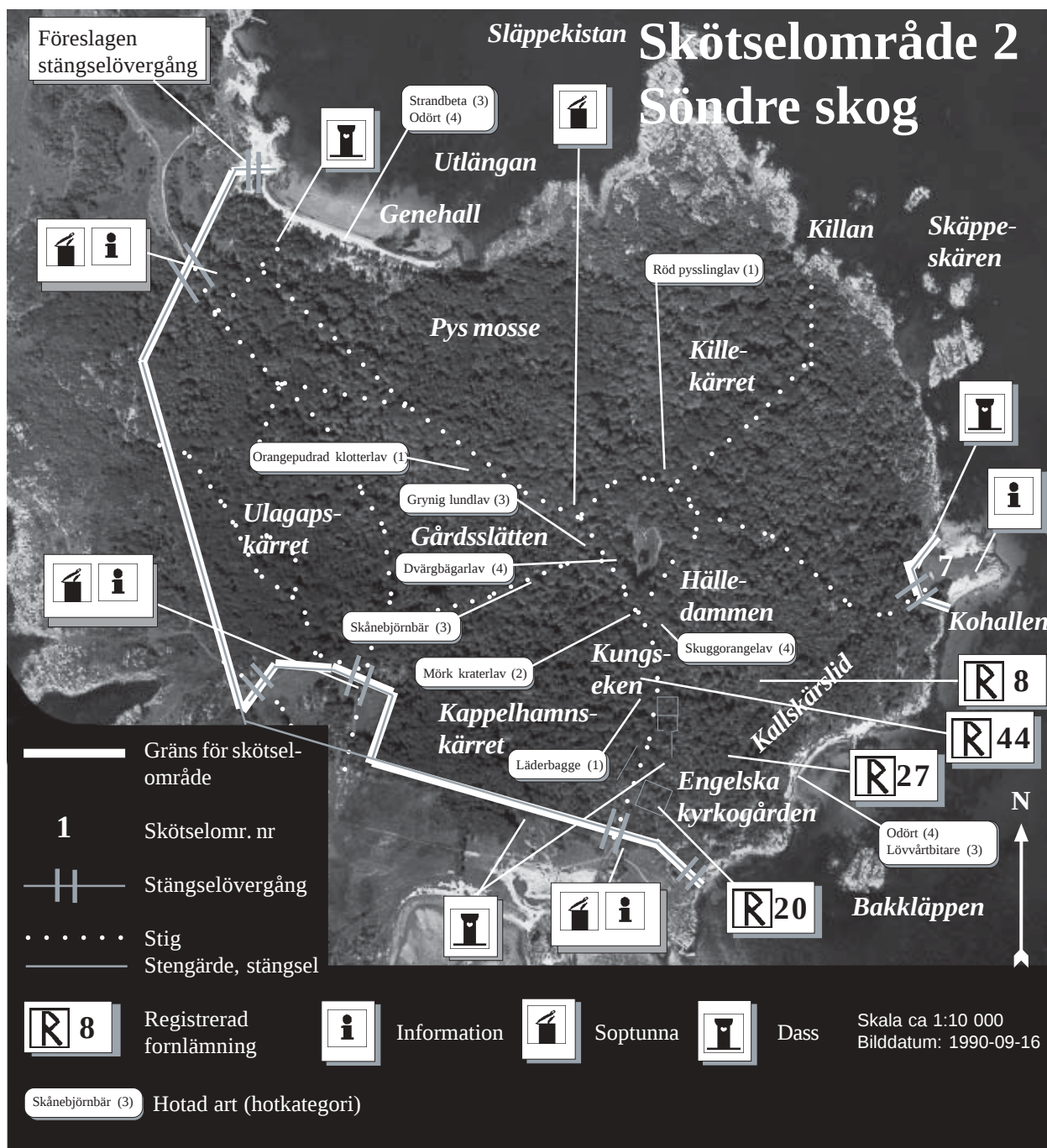
Fullständig översyn av informationsanläggningar i området.

Årlig översyn av hamnanläggning, livräddningsutrustning, stigar, vägvisningsskyltar, stigmarkeringar, grindar och stängselövergångar, soptunnor, toaletter och informationsskyltar.

Stränderna städas regelbundet från skräp.

2.2 Skogsmark: Skötselområde 2 (ca 105,0 ha)

Söndre skog, (ca 105,0 ha)

Följande nyare observationer av hotade arter i Söndre skog har rapporterats in till länssstyrelsens artdatabas

Hotad art	Hotkat.	Lokal	Observationsdatum
Dvärgbägarlav <i>Cladonia parasitica</i>	4	V sidan om Hälledammen, på ekved.	1988-09-15
Grynig lundlav <i>Bacidia biatorina</i>	3	På bok vid stigförgreningen V om Hälledammen	1990-05-04
Läderbagge <i>Osmoderma eremita</i>	1	Allmän i Söndre skog.	1996
Mörk kraterlav <i>Gyalecta truncigena</i>	2	Bok ca 100 m SSV Hälledammen, V om stigförgreningen i Söndre skog, (var. <i>truncigena</i>).	1990-05-04
Odört <i>Conium maculatum</i>	4	Kohallen-Bakkläppen	1990-06-11
Odört <i>Conium maculatum</i>	4	S Sandhamn	1989-08-10
Orangeputrad klotterlav <i>Opegrapha ochrocheila</i>	1	400 m VNV Hälledammen, på bokved	1988-09-14
Röd pysslinglav <i>Thelopsis rubella</i>	1	På en bok nära stigförgreningen SV om Pys mosse.	1990-05-04
Skuggorangelav <i>Caloplaca lucifuga</i>	4	Ca 100 m S om Hälledammen, på ek.	1988-09-14
Skånebjörnbär <i>Rubus axillaris</i>	3	stig N Kappelhamns-kärret	1989-09-10
Strandbeta <i>Beta vulgaris ssp. maritima</i>	3	S Sandhamn	1989-08-10

Öns största sammanhängande skogsområde som utgörs av ädellöv- och lövskog, delvis med mycket lång trädkontinuitet. Skogen har i likhet med all annan mark på ön varit utsatt för ett hårt betestryck och avverkningar i äldre tider. Högsbogen (bok och ek) har stått under kronans tillsyn medan sursbogen (alkärr, vindfällerna m.m.) utnyttjats av Torekovsborna ved- och lövtäkt. Ollonsvin har hållits i skogen periodvis, åtminstone från 1500-talets mitt fram till i början av 1940-talet.

Cirka 70% av ytan i Söndre skog var trädbärande 1850. Öron för att ön skulle förlora sin skog medförde bland annat att en skogvaktare anställdes på ön 1857. Söndre skog fredades från bete 1858 och trakthuggningsbruk infördes 1864. Ett stengärde uppfördes kring skogen under åren 1860 - 1880 för att hålla betesdjuren borta. Trakthuggningsbruk av främst bok i kombination med misslyckad skogsförnyring ledde till att den trädbärande ytan hade sjunkit till ca 60% 1869.

1875 - 1888 planteras drygt 11 ha kal mark och två tidigare avverkade bokbestånd med barrträd.

Blådningsbruk införs 1895. Olagliga avverkningar i kombination med misslyckade återbeskogningsförsök ledde till att Kungliga Domänstyrelsen övertog förvaltningen av skogarna på ön 1912. En ny skogsbruksplan upprättades 1913 som bland annat förskrev omfattande avverkningar samt utdikning av alkärr. Den trädbärande ytan var då fortfarande ca 60% men andelen sluten skog hade ökat med ca 6% sedan 1869. Skogsbruksplanen ledde till konflikt med naturvårdsintressen. Krav framfördes att ön skulle avsättas som naturpark om inte kyrkan fick behålla dispositionsrätten över skogen. 1919 återfick kyrkan förvaltningen av skogen.

Sykomorlön är ett främmande trädslag som har planterats in på ön under 1900-talet. Arten sprider sig kraftigt inom delar av området och kommer på sikt att utgöra ett hot mot

de naturligt förekommande trädslagen på ön, om inga motverkande åtgärder vidtages. Ekplanteringar har genomförts på 1900-talet med plantor av okänt ursprung. Plantering av bok har dock skett med plantmaterial som härstammar från ön. Under slutet av 1960-talet genomfördes relativt omfattande avverkningar av svarttall, bergtall, vitgran och sykomorlön.

En stor del av Söndre skog är ekdominerad blandädellövskog med inslag av främst bok, rönn och björk. Skogen har varit betad utmark fram till år 1858, vilket bland annat indikeras av äldre, vidkroniga utmarksträd. Buskskiktet är varierat med inslag av exempelvis brakved, benved, björnbär, rönn, bok, och rosor. I fältskiktet finns arter som vitsippa, svalört, nejlikrot, stinksyska, skogsviol och lundstjärnblomma. Här och var finns spår efter hyggen med inslag av björk, asp, ek och rönn.

Bokskogen på Hallands Väderö avviker till utseendet i förhållande till andra planterade bokskogar på fastlandet, vilket bland annat kan ses på stammarnas form. Områdets centrala del utgörs av drygt 200-årig sluten hedbokskog. Buskskiktet är glest med uppslag av bland annat rönn, ek och brakved. Vanliga arter i fältskiktet är vitsippa, svalört, skogstjärna, kruståtel och ekorrbär. Vissa partier, framför allt i områdets östra del, saknar buskskikt. Intill Ulagapskärret finns ett bestånd av ängstyp med inslag av bland annat tandrot och lundslok i fältskiktet.

I betydande delar av Söndre skog finns al-, ek-, björksumpskogar och klubbalkärr. Tre av kärren finns upptagna i Naturvårdsverkets Myrskyddsplan för Sverige, Ulagapskärret, Kappelhamnskärret och Pys mosse. Ulagapskärret i områdets västra del har fram till 1800-talet utnyttjats som skottskog. Kärret har fått växa igen och har utvecklats till ett av landets finaste klubbalkärr med väl utbildade alsocklar. Kärret genomskärs av en vall från Litorinatiden. Den västra halvan av kärret är kraftigt påverkat av hårda västvindar och vegetationen är därför av buskkaraktär. Den inre delen av kärret har höga alstammar och mellan alsocklarna växer arter som lundbräken, skogsbräken-, gulsvärdslija, vattenblink och strandklo. I kärrets yttre delar tillkommer arter som älgört, kabbleka och skärmstarr. Sällsynt förekommer även vätteros. På torrare delar växer exempelvis tuvtåtel, rödblåra och harsyra. På strandvallen växer ek, bok och rönn. Här växer även skånebjörnbär (*Rubus axillaris*). I skötselområdets södra del ligger Väderöns största alkärr, Kappelhamnskärret, som omgärdas av ek, rönn, bok och asp. Kring kärret finns en del mycket gamla ekar och björkar. I buskskiktet finns bland annat vildkaprifol och flera rubusarter. Murgrova förekommer också i området. I skötselområdets norra halva finns även två mindre kärr, Pys mosse och Killekärr, som innehåller många bräkenarter, bland annat maj-, lund-, skogs- och kärrbräken.

Planterad tallskog finns fortfarande kvar på flera ställen inom Söndre skog. I den centrala delen, vid Gårdsslätten mellan Hälledammen och Ulagapskärret, finns en relativt stor sammanhängande, hägnad hedtallskog som härstammar från 1870 - 1880-talen. Skogen har planterats med bok

(som härstammar från ön) i flera omgångar. Den senaste planteringen utfördes 1976 med ca 2 000 plantor. I buskskiktet finns en hel del uppslag av bland annat rönn, bok, ek och brakved. Skötselområdets nordspets del har tidigare planterats med svarttall och vitgran. En del tall och svarttall står kvar medan vitgranen är avverkad. Ca 300 meter SV skötselområdets nordspets finns ett hygge efter en gammal vitgranplantering med kraftigt buskskikt av bland annat rönn, brakved, ek, kaprifol, hallon och björnbär. Nordväst Kappelhamn finns ett mindre bestånd av hedtallskog som gallrats och planterats med ek. Buskskiktet är kraftigt utvecklat med inslag av exempelvis rönn, björnbär, fläder och kaprifol. Nordost ödekyrkogården finns ett tallbestånd med ett artrikt busk- och fältskikt. Här förekommer uppslag av fågelbär, kaprifol, rönn, ek, björnbär och benved. Bland örterna finns buskstjärnblomma, tulkört, äkta johannesört, vårbrodd, knylhavre och kransrams. Slutligen finns ett större, planterat tallbestånd öster om Kallskärslid. I buskskiktet finns en hel del kaprifol, björnbär och fläder.

På flera ställen i den södra delen av Söndre skog finns gott om betespräglade äldre, vidkroniga "utmarksträd", främst ek och bok, samt rikligt med död ved.

Stränderna domineras av svårframkomliga, huvudsakligen buskbevuxna hållmarker med inslag av exempelvis en, hagtorn, slån, björnbär, vildkaprifol, benved och rosor. Sandstrand finns i norr vid Genehall samt i sydost nedanför Kallskärslid. Växtarter som påträffas längs med stränderna och hållmarkerna är bland annat brunven, vårtåtel, vårbrodd, knylhavre, ljung, kruståtel, fårsvingel, brudbröd, smultron, stenmåra, gulmåra, glansnäva, äkta johannesört, tjärblomster, harsyra, stensöta, svalört, bergsyra, flenört, kärleksört, backglim, gullris, teveronika, axveronika, häckvicker, tulkört, skogsviol och styvmorsviol.

Söndre skog är ett mycket viktigt område för en lång rad rödlistade arter. Den främsta anledningen till detta är sannolikt skogens långa trädkontinuitet och trädskiktets artsammansättning. Bland de hotade eller sällsynta arterna är vedlevande insekter samt lavar väl representerade. Bland de skogslevande skalbaggar finns minst 63 rödlistade arter på ön. Ett exempel är läderbaggen *Osmoderma eremita* som finns i de betespräglade områdena i den södra delen av Sköndre skog. De mest hotade arterna är beroende av stora arealer orörd, slutenbokskog av hög ålder. Flera av de rödlistade arterna har sina enda kvarvarande populationer i Sverige på väderön.

Den svenska rödlistan för lavar innehåller 39 arter som förekommer på Hallands Väderö. Av dessa är 9 akut hotade (hotkategori 1), 15 sårbara (hotkategori 2), 3 sällsynta (hotkategori 3) och 12 hänsynskrävande (hotkategori 4). Av de hotade arterna är 38 stycket knutna till skogsbiotoper med lång kontinuitet och gamla träd.

Det finns en mycket riklig förekomst av lövvårtbitare *Leptophyes punctatissima* (hotkategori 3) i buskvegetationen utmed kusten från Svinahallen i söder upp till Kohallen i norr. Arten finns också rikligt längs med stigen från Kohallen mot Hälledammen. Även sävvårtbitare

Conocephalus dorsalis förekommer i sävruggar nedanför Kallskärslid.

Bland de rödlistade växterna i området kan nämnas skånebjörnbär *Rubus axillaris* (hotkategori 3) som växer vid en stig norr om Kappelhamnskärr samt odört (hotkategori 4) som finns utmed kusten mellan Kohallen och Svinahallen.

Antalet rödlistade arter inom skötselområdet är så stort att det inte finns utrymme att redovisa dem alla i denna skötselplan. Skötselåtgärder skall alltid föregås av samråd med artspecialister.

Fågellivet i Söndre skog är rikt och varierat. På de svårframkomliga hållmarkerna i den nordöstra delen av skötselområdet, upp mot Släppekistan, häckar en stor gråtrutkoloni. Andra arter som ibland häckar här är exempelvis tobisgrissla, tordmule, knölsvan, grågås, strandskata, skärpiplärka och havstrut. I området mellan Släppekistan och Killan häckar förutom grå- och havstrut även tobisgrissla och strandskata. Längre söderut minskar antalet häckande individer men fortfarande dominerar gråtrut. Här häckar ibland även enstaka par av strandskata, havstrut, knölsvan och ibland även tordmule. Ejder häckar kustnära i hela skötselområdet men i särskilt hög frekvens i snåren söder om Kohallen. Skogen erbjuder rikligt med boplatser för hålbbyggare som t.ex. stare, kaja och hornuggla. Enstaka par av större och mindre hackspett häckar regelbundet på ön. I tallskogen häckar bland annat korp och gråsiska. Tallskogen är också övernattningsplats för tusentals svartfåglar, främst vintertid. Entitan är skogens karaktärsfågel tillsammans med grönsångare, gransångare och domherre. De vanligaste arterna är bofink och lövsångare. Andra arter i skogen är t.ex. grå flugsnappare, trädkryp och en ansenlig mängd sångare. Skogsduva har tidigare häckat i stort antal men under senare år har populationen minskat, kanske beroende på predation från mård. Ovanliga häckfåglar i skogen är exempelvis mindre flugsnappare, sommargylling, nötväcka och spillkråka. Morkulla häckar vid Killan och Ulagapskärr. Vid Hälledammen häckar skogssnäppa och gräsand samt ibland även rörhöna och ejder.

Den stora "Kungseken" i områdets södra del är en av landets största bergekar och är registrerad som fornlämnning i länsstyrelsens fornlämningsregister (nr 44, Torekovs socken). Ytterligare tre registrerade fornlämnningar finns i Söndre skog. Intill triangelpunkten vid Kallskärslid finns rester efter en stensättning (grav) (nr 8, Torekovs socken) som till stor del är dold av enbuskage. Några tiotal meter längre söderut har det tidigare funnits en labyrint (nr 27, Torekovs socken) som benämndes Trelleborg. I skötselområdets sydligaste del finns en ödekyrkogård (nr 20, Torekovs socken) som är omgiven av en stenmur. Kyrkogården benämns "Engelska kyrkogården" då det antas att matroser har begravts här i samband med att engelska flottstyrkor låg för ankar vid ön 1801 samt 1807-1808. Det finns dock inga säkra belägg för detta namn.

Strax norr om ödekyrkogården finns gamla fårållor som är kringgårdade av stenmurar som sannolikt härstammar från tiden före 1700-talet.

I skötselområdets centrala del ligger Hälledammen. Dammen är vattenfylld under större delen av året men torkar ut under sommarmånaderna.

Söndre skog genomkorsas av flera stigar. De flesta är markerade med röd eller blå färg. Stigen genom Ulagapskärr är försedd med spänger. Stigen som går från Hälledammen till Killan är ej utmärkt och är i dålig kondition. Detta står också på en skylt NO Hälledammen. Soptunnor och informationsskyltar finns utplacerade vid stängselgenomgången mot Stora Gröningen i nordväst, vid övergången mot Ulagapslyckorna i SV samt vid genomgången söder om ödekyrkogården. En soptunna finns också vid stigen som går mellan Gårdsslätten och Hälledammen. Toalett finns vid badplatsen vid Genehall i norr samt strax norr om ödekyrkogården i söder.

I området finns även en biavelstation i en mindre byggnad.

Mål:

Målet är att vidmakthålla en olikåldrig löv- och ädellövskog med lång trädkontinuitet. Skogen ska ha en varierande slutenhetsgrad och rikligt innehåll av äldre ädellövträd och död ved. Långsiktig tillgång till naturskogsliknande ädellöv- och lövskog ska säkerställas. I delar av området är målet att långsiktigt säkerställa tillgången till en mer gles skog med inslag av vidkroniga, äldre och mulmrika "utmarksträd" genom särskilda gallrings-, röjnings- och föryngringsåtgärder.

Värdena består främst i förekomst av livskraftiga populationer av ett stort antal växt- och djurarter i växt- och djursamhällen med en särpräglad artsammansättning som är beroende av ädellöv- och lövnaturskogsmiljö samt av död eller döende ved. Värdena består också i förekomsten av vidkroniga, äldre, mulmrika "utmarksträd" med solbelysta stammar som utgör viktiga biotoper för öns insektsfauna och lavflora.

Särskild vikt skall läggas vid att vidmakthålla och utveckla biotoper för internationellt eller nationellt utrotningshotade arter som är beroende av slutet, äldre bokskog med riklig förekomst av död eller döende ved. Exempel på en sådan art är skalbaggen *Eledonoprius armatus*, som troligen är globalt utrotningshotad, fjädervingearten *Micridium angulicolle*, knäppararten *Ischodes sanguinicollis*, trägnagararten *Dorcatoma ambjoerni*, skarptandad tickborre (*Octotemnus mandibularis*) och taggig svartbagge (*Eledonoprius armatus*). Särskild vikt skall också läggas vid att vidmakthålla biotoper för arter som är beroende av äldre, solbelysta och mulrika gammeldrä, t.ex. läderbagge och skalbaggen *Gnorimus variabilis*.

Riktlinjer och åtgärder

Söndre skog ska vidareutvecklas till en naturskogsliknande, olikåldrig ädellövskog med varierande slutenhet och med rikligt innehåll av död ved och optimala biotoper för främst arter som är beroende av död eller döende ved. Bokskogens föryngring ska prioriteras. Särskilda åtgärder ska vidtas om föryngringen inte fungerar på ett naturligt sätt, t ex stödplantering eller tillfälliga hägn till skydd mot viltbete. Föryngringsåtgärder ska genomföras med största skyndsamhet. Återupptaget svinbete i de mest näringsfattiga områdena är tillåtet om det kan konstateras att det inte medför negativa konsekvenser för insektsfaunan. Svinbete får inte införas utan föregående undersökning av om ekoxe finns på ön. Föryngring får endast ske med ollon eller plantor som härstammar från ön. Särskild röjning av sykomorlön och bekämpning av jättebjörnlöka ska genomföras. Särskilda åtgärder för bevarande av läderbagge ska genomföras enligt Naturvårdsverkets anvisningar inom ramen för LIFE-projektet ”Skydd av läderbaggen i Sverige”.

Vindfällerna som stör stigsystemet får flyttas marginellt och lämnas till förmultning i skogen.

Stengårdsgårdar röjes fria från buskar vid behov.

Status på hägn, stigar, skyltar, vägvisare, spänger, stigmarkeringar, stängselgenomgångar, toaletter och soptunnor skall ses över. Ny stängselövergång sättes upp mot badstranden i norr. Hägnet runt tallskogen vid Gårds-slätten avlägsnas.

Utplacering av fasta provvytor för dokumentation av ädellövskogens föryngring samt för uppföljning av utvecklingen av biologiska värden. Befintliga provvytor utnyttjas så långt möjligt.

2.3 Övrig mark och vatten: Skötselområde 3 (ca 96,7 ha)

Hällmarker, öar, vatten m m, område 3a

Området omfattar den marina delen av reservatet samt samtliga öar, holmar och skär som tillhör fastigheten Väderön 1:1 samt betade buskrika utmarker och kala klippor längs med öns norra, västra och södra kust.

Öns omgivande vattenområden är grunda. Salthalten är ca 20‰ i ytvattnet med i huvudsak nordgående strömriktning. Inom de omgivande grundområdena, ner till 6 meters djup, utgör hårdbottensamhällen ca 60% av bottenytan. Grunda mjukbottnar utgör ca 35% och ålgräsängar ca 5% av bottenytan. Hårdbotten finns huvudsakligen i vattenområdena nordväst om ön och runt småöar, kobbar och skär. Övriga vattenområden, framför allt sydost om ön och runt Vinga skär, upptas av mjukbotten med sand och grus.

Hårdbottarna kännetecknas av zoner av bland annat brunalgarter (Fucus-arter) och gaffeltång (Furcellaria). Vidare är havstulpaner och blåmusslor vanliga. På de djupaste lokalerna finns även sparsamt med blad- / finger-tångarter (Laminaria-arter). Algfloran runt Hallands Väderö har västkustkaraktär till skillnad från områden längre söderut i Öresund. Den ringa förekomsten av fintrådiga alger i området tyder på liten påverkan av näringsberikat havsvatten och god vattenomsättning. De grunda mjukbottarna runt ön håller låg organisk halt i bottensedimenten. Epifaunan och dess produktionskapacitet är jämförbar med likartade områden i Bohuslän. Även bottenfaunan är jämförbar med botten i Bohuslän. Vattenområdet runt Hallands Väderö utgör en del av ett större lek- och uppväxtområde för sill och flatfisk. Ett mindre område utanför öns södra kust med avgränsning vid Svarteskär och Sandskär är yngelområde för säl.

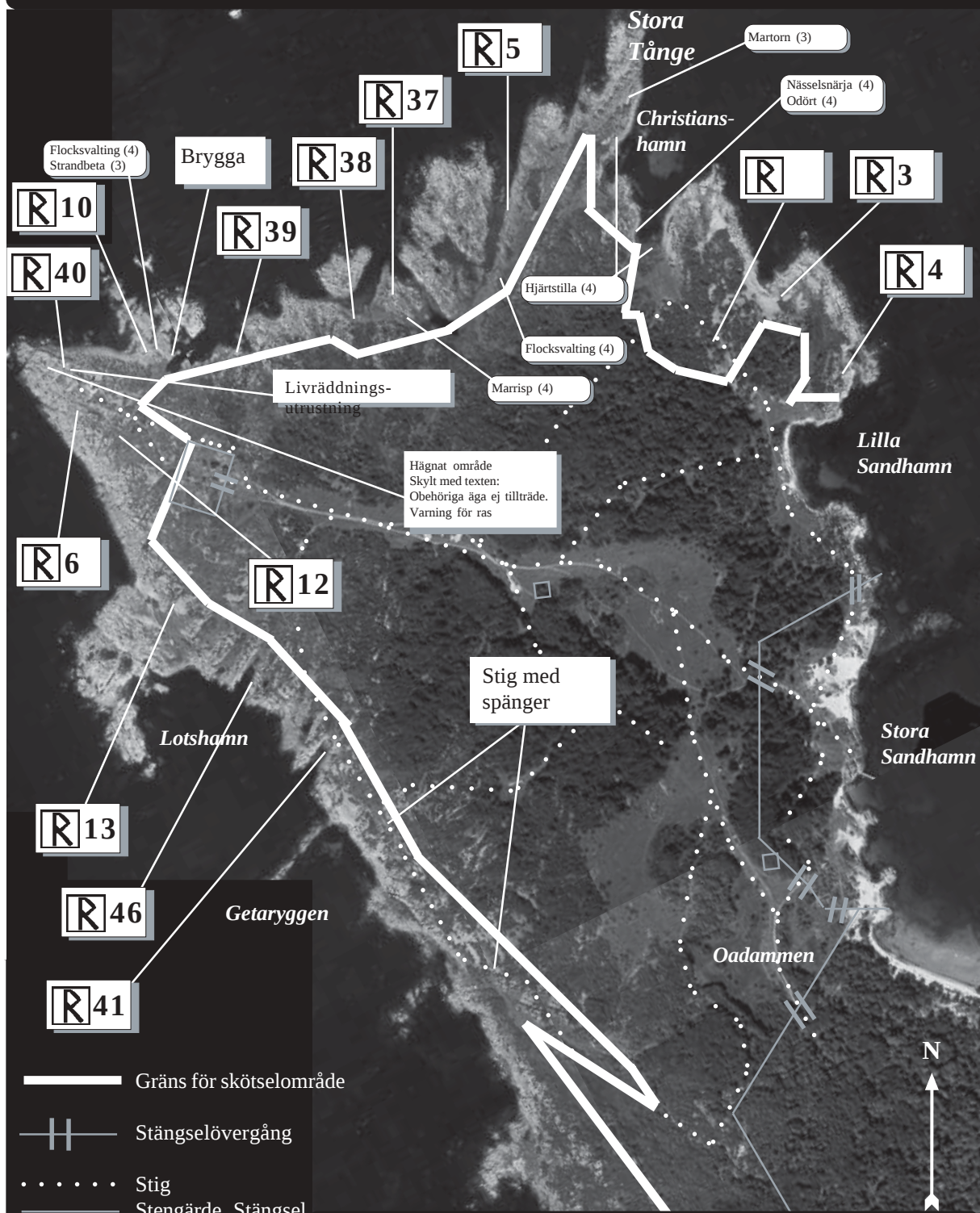
Öarna utanför själva Väderön hävdas ej medan övriga delar av området betas. Stora delar av området består av kala hällmarker. Bitvis är hällarna bevuxna med kraftiga, vindpinade buskage av en, björnbär, fläder, hallon, rosor, slån m.m. Trädskikt saknas i stort sett helt med undantag för skötselområdets nordöstligaste del söder om Christianshamn. Vegetationen domineras av hällmarkstorrängar dominerade av trift, styvmorsviol, mandelblomma, skatnäva, knölsmöblomma, dansk skörbjuggsört, nagelört, bergsyra, hönsarv, svartkämpar, grässtjärnblomma och femfingerört. Här och var finns inslag av ljunghed av ristyp, stagghed, fårsvingeltorräng och gräshed av rödventyp. I svackor finns öppna vattensamlingar omgivna av fuktägsvegetation (blåtåtel-fuktäng, gräs-lågstarräng samt fuktäng av högörttyp). De flesta vattensamlingarna torkar ut under sommaren.

Fågelfaunan domineras av gråtrut längs med kusten och på Vinga skär. På Vinga skär fanns över 500 gråtrutbon 1994. Samma år fanns 406 bon längs med sträckan mellan Christianshamn och Tjuvelthamn och 226 bon längs med sträckan mellan Möhamn och Ulagapsviken. Havstrut-lokalen på Orskär hyste 169 häckande par 1994. Havstruten finns även i riklig mängd på Vinga skär och i områdets nordligaste delar. Havstruten erövrar de mest attraktiva häckningsplatserna längst ut mot havet. Gråtruten tränger i sin tur undan silltrut och fiskmå till mindre attraktiva häckningslokaler längre in i terrängen. Området mest hotade fågelart är tobisgrisslan. Under de senaste fyra åren har alla häckningsförsök misslyckat på grund av predation från mård. Häckande fåglar finns främst i området mellan Lilla Tånge och Getaryggen, i närheten av Henriks flaska och i stenskravlet söder om Solstugan. De tobisgrisslor som häckar på Vinga skär, Orskär och Vrenen har bättre häckningsframgång. På Vinga skär häckar även tordmule och sillgrissla.

Skötselområde 3a

Norra delen

Skala ca 1:10 000
Bilddatum: 1990-09-16

Hotad art	Hotkat.	Lokal	Observationsdatum
Flocksvälg <i>Baldellia ranunculoides</i>	4	Strandkärr 500m N fyren.	1950-talet
Flocksvälg <i>Baldellia ranunculoides</i>	4	Vid stora amfibolityggen	1990-08-12
Hjärtstilla <i>Leonurus cardiaca</i> ssp. <i>cardiaca</i>	4	Stora Tånge's östra strand	1994-07-26
Hjärtstilla <i>Leonurus cardiaca</i> ssp. <i>cardiaca</i>	4	Viken vid Christians hamn	1994-07-26
Marris <i>Limonium vulgare</i>	4	Mellan L. o. St. Måseskär	1994-07-27
Martorn <i>Eryngium maritimum</i>	3	Stora Tånge, Ö-sidan.	1950-talet
Nässelsnärja <i>Cuscuta europaea</i>	4	Viken vid Christians hamn	1994-07-26
Odört <i>Conium maculatum</i>	4	Viken vid Christians hamn	9/6-1971
Odört <i>Conium maculatum</i>	4	O om Hiet	1989-09-09
Strandbeta <i>Beta vulgaris</i> ssp. <i>maritima</i>	3	Mellan fyren och Tjuvelthamn	1991-06-09
Sydlig sotlav <i>Cyphellium notarisii</i>	1	Död en ca 100 m NNO om Innäset.	1989-08-07

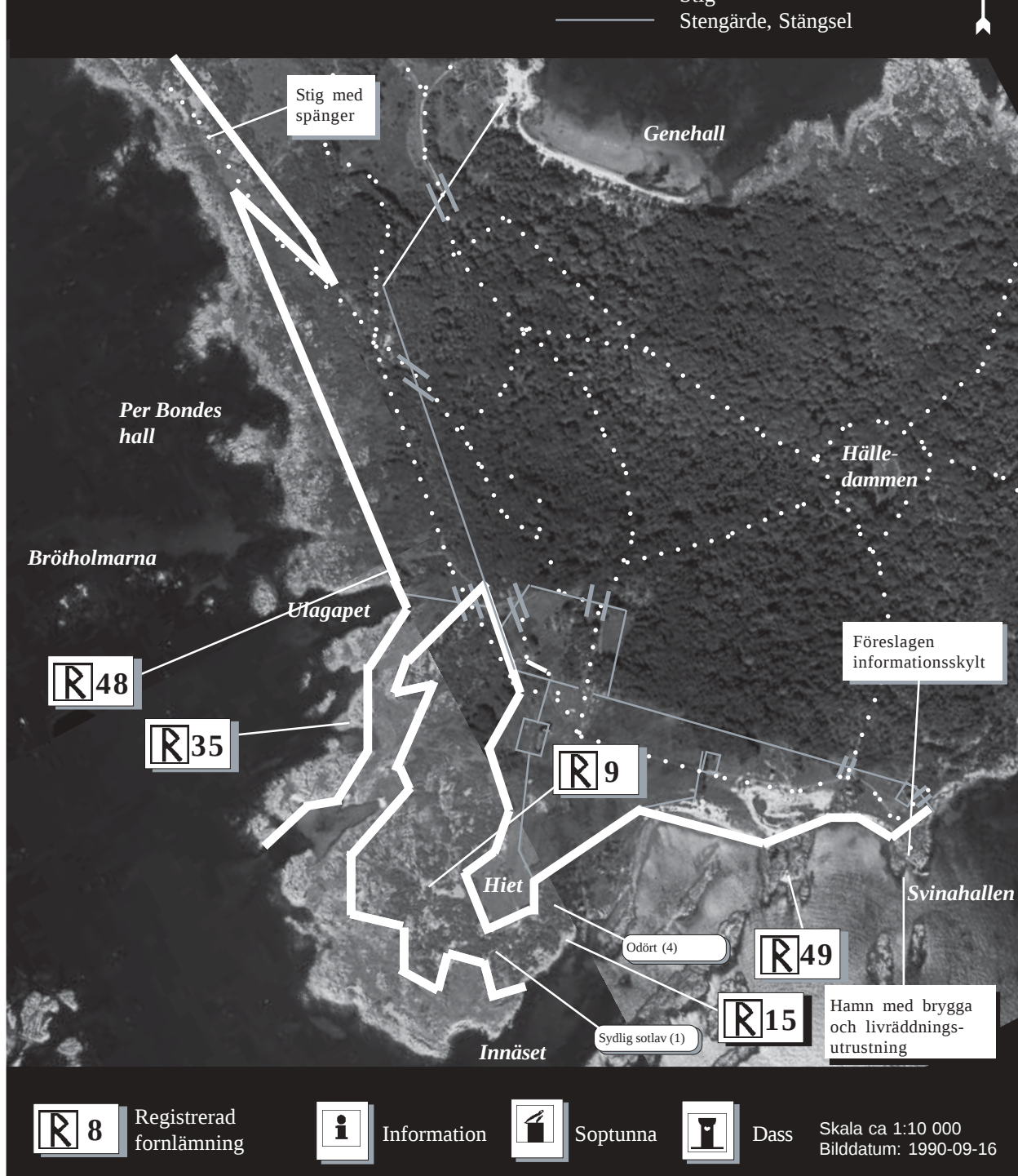
Andra häckande fågelarter i skötselområdet är grågås, knölsvan, strandskata, rödbena, gulärta, fisktärna, tofsvipa, skärpiplärka, stenskvätta, småskrake och ringduva. Under 1996 har även vitkindad gås häckat i området.

Lövvårtbitare *Leptophyes punctatissima* (hotkategori 3) förekommer rikligt i området på öns östra del. Längs med stigen mellan fyren och Kappelhamn finns bitvis även

sävvårtbitare *Conocephalus dorsalis*.

Områdets lavflora är artrik och intressant. Här finns många arter i olika zoner bland annat beroende av vatten-, ljus- och saltpåverkan. Artantalet ökar med avståndet från vattenlinjen. Bland annat finns sydlig sotlav (hotkategori 1, akut hotad) på en död en ca 100 meter NNO Innäset.

Skötselområde 3a Södra delen

I området finns 17 fornlämningar som är registrerade i länsstyrelsens fornminnesregister, nummer 3, 4, 5, 6, 7, 10, 13, 15, 35, 37, 38, 39, 40, 41, 46, 48 och 49. Fornlämning nummer 3, 4, 6 och 7 är gravar. Nummer 3 är ett röse med en diameter på 15 meter. Nummer 4 är en oregelbunden stensättning, Nummer 6 är ett röse med en diameter på 3,5 meter. Nummer 7 är ett röse med en diameter på 10 meter. Fornlämning nummer 5, 10, 35, 37, 38, 39, 41, 46 och 48 är tomtningar av varierande storlek. Fornlämning nummer 13 är ett runt sjömärke med en diameter på ca 4 meter samt två rösen med en diameter på 8 respektive 2 meter. Nummer 15 är två gropar med vallar. Nummer 40 är ett sjömärke, Baggaröset, med en höjd av 1,7 meter och med en diameter på 3 meter som är placerat direkt på berget. Nummer 49 är en boplatz som undersöktes och togs bort 1978. På platsen fanns ett med flygsand uppblandat kulturlager. Fynd har här gjorts av 10 lerbottnar, flera härdar, medeltida benkam, förhistorisk och vikingatida keramik, pincetter, glaspärlor m.m.

Markerade stigar leder genom skötselområdet. Spänger finns där stigarna leder över kärr i områdets centrala del.

I områdets nordvästra del ligger en fyranläggning. Omedelbart väster om fyren finns ett hägnat parti. Vid hägnet finns en skylt med texten: Obehöriga äga ej tillträde. Varning för ras.

Livräddningsutrustning finns på fyrens norra sida. En stenbro finns vid Tjuvelthamnen, strax nordost om fyren.

I skötselområdets sydöstligaste del ligger Kappelhamn. Här finns en robust brygga som nyttjas av turbotar. På öns västra sida finns ett sälskyddsområde med beträdnadsförbud året runt. Området är av stor vikt för traktens knubbsälspopulation. Ibland finns här även enstaka individer av gråsäl.

Fem ö-grupper hyser ett särskilt känsligt fågelliv och berörs av beträdnadsförbud årligen under perioden 1 april till och med den 15 juli.

Diabas- och amfibolitgångar finns företrädesvis i områdets norra del samt på Vinga skär.

Sjömärken finns uppsatta på öarna Vrenen och Vinga skär. På Vinga skär finns dessutom en mindre fyr.

Anläggningar och byggnader: Område 3b

Området omfattar samtliga anläggningar och byggnader med tillhörande tomtmark på fastigheten Väderön 1:1.

Bebyggelsen på Väderön är, med några få undantag, uppförd mellan 1844 och 1940 Öns äldsta byggnad är lotsstugan, senare kallad stenhuggarhuset, numera Väderö-muséet Lotsstugan, som uppfördes 1844.

Skogvaktarbostället uppfördes 1860 och utvidgades med stall vid sekelskiftet.

Mål

Att bevara den naturliga utvecklingen i vattenområdena runt Hallands Väderö och att på lång sikt vidmakthålla de marinbiologiska värdena som hårdbottnarnas naturliga algzonering, antalet växt- och djurarter samt artsammanställningen i de olika växt- och djursamhällena (t.ex. ålgräsängarna med dess rika djurliv vilket har stor betydelse för kommersiellt viktiga arter, andra fiskarter samt för fågelarter och säl).

Att bevara hållmarker och öar med ett träd- buskskikt som ej upptar mer än ca 10% av områdets areal.

Förekomsten av arter som är representativa för välhåvade växt- och djursamhällen i utmarker i trakten skall säkerställas. Exempel på arter som genom betesdriften ska bevaras så att de långsiktigt kan förny sig i livskraftiga populationer är hönsarv, höstfibbla, knutarv, knölsmörblomma, pillerstarr, rödsvingel, smultronklöver, spåstisel, strandskata, tofsvipa och trift.

Åtgärder:

Öar holmar och skär kring huvudön hävdas ej. Klapperstenstränder, hållmarker m.m. på huvudön hävdas genom årligt bete med får, gärna i kombination med nöt och/eller häst, tillsammans med övrig betesmark på ön. Betestrycket skall vara så högt att buskvegetationen inte expanderar.

Utglesning av träd- och buskskikt i området mellan Christians hamn och Lilla Sandhamn i syfte att underlätta för betesdjuren att hålla området öppet. Buskskiktet får här ha en täckningsgrad av ca 25% av delområdets yta.

En ny informationsskylt sättes upp intill bryggan vid hamnen vid Svinahallen.

Utplacering av fasta provtytor för dokumentation av utvecklingen av biologiska värden. Befintliga provtytor utnyttjas så långt möjligt.

Årlig översyn av hamnanläggning, livräddningsutrustning, stigar, spänger, vägvisningsskyltar, stigmarkeringar, stängselövergångar och informationsskyltar.

Årlig översyn av stängsel och varningsskyltar vid fyren i skötselområdets norra del.

Fyren och fyrbostäderna uppfördes 1884. Fyren automatiserades 1965 och fyrbostäderna hyrs ut till allmänheten sedan 1973. På tomten till fyrbostäderna finns förutom redskapsbodar, dass m.m. även en meteorologisk observationsstation (uppförd 1995) och en radaranläggning. En 10 meter hög antennmast finns i anslutning till radaranläggningen. Tomten till fyrbostäderna kringgärdas med ett stengärde. Fyrvaktarbostället är byggt efter samma ritningar som till motsvarande anläggning på observationsplatsen Svenska högarna.

Arkelshus, den gamla växtekologiska forskningsstationen uppfördes 1917 av H. Lundegård. Denna utvidgades under de följande åren och fick i stort sett sitt nuvarande utseende 1919. Annex med växthus och laboratorium uppfördes 1920.

Sommarstugan på Troedshallen uppfördes 1916 som kombinerad atelje och sommarstuga. Samma år byggdes ett nytt hus i närheten av Kappel-hamnsbryggan i närheten av den 1910 nedbrunna kombinerade atelje- och åretruntbostad (Solbacken) som W. von Gegerfelt uppförde under 1890-talet. Ruinen efter det Gegerfeltska huset håller på att försvinna helt i grönska liksom jordkällaren.

Sommarhuset Solstugan uppfördes av Hervid Vallin 1922.

Sommarstugan vid Hiet uppfördes 1925 och ersatte då en gammal stenhuggarbarack som byggdes i samband med stenbrytningsverksamhet som pågick på ön under tiden från sekelskiftet fram till ca 1916.

Det första caféet på ön uppfördes 1916 av fyrvaktmästare Sjölin. Det byggdes till i två omgångar och fick sitt nuvarande utseende 1925, samtidigt som den första bryggan för väderöbåtarna anlades vid Sandhamn.

Det lilla huset (Hellners hus) som är beläget där stigen från Söndre skog mynnar ut strax öster om lotsstugan byggdes 1936.

Det nya caféet byggdes 1957. Här finns även en redskapsbod för brandsläckningsutrustning samt toaletter.

I Söndre skog finns en byggnad som sedan 1964 används för biodling av Sveriges Biodlares Riksförbund enligt avtal med markägaren. Stationen har funnits sedan 1947 och drevs i privat regi fram till 1963. Stationen drivs med rasen *Apis mellifera mellifera* och drönarsamhällen förs in till stationen varje år. Verksamheten kräver undantag från gällande föreskrifter och är beroende av att inga andra raser av bin förs in på ön.

I gränsen mellan Ravnahult och Tångakärret finns en transformatorstation.

Ett pumphus för vatten finns i Stora Gröningen.

Runt ön finns flera hamnar och tilläggsplatser. En del har mycket gammalt ursprung och kan vara anlagda för det stora sillfisket under medeltiden. Andra kan vara ännu äldre. De idag kända platserna är:

- Svinahallsbryggan i Kappelhamn. Här finns stora förtöjningsringar i berget som påminner om den vikt hamnen har haft förr. Hamnen användes också för vinteruppläggning av jakter och galeaser innan Torekovs hamn blev utbyggd. Hamnen har använts för vedlastning, skogvaktarens jordbruksprodukter, transport av betesdjur, lotsbåtar och tulljakter. Idag används hamnen bland annat av Väderöbolagets båtar.

- Lotsväsendet byggde en stenbro vid Nybro för sina tjänstebåtar. Rester av bron finns kvar i raserat skick.

- Kappelhamn som är en gammal känd nödhamn och vinterupplägningsplats.

- Kungshamn som är en grund vik som kan ha varit uppdragsplats för grundgående båtar förr.

- Innäset som var lastplats under stenbrottsepoken.

- Möhamn som är en skyddad vik som använts i alla tider för skilda ändamål.

- Ulagapsviken med liten kås som kan ha gammalt ursprung och som i senare tid har använts av skogvaktaren på ön.

- Bockakås som i litteraturen beskrivs som en gammal kås.

- Lotshamnen i Pärllhamn som användes av lotsarna som alternativ hamn. Hamnen har även använts av fyrpersonalen på ön.

- Tjuvelthamn med uppdragsställe och stenbro för fyrpersonalens båt. Hamnen har mycket gammalt ursprung och här finns även äldre kås.

- Mellan Måseskär och Tånge finns flera dokumenterade gamla båtställen.

- Lilla och Stora Sandhamn. Väderöbolagets båtar utnyttjar normalt bryggan i Stora Sandhamn.

- Killan och Kohallen.

På ön finns ytterligare ett antal anlagda kåsar av mindre slag.

Vid Arkelshus finns ett signalmastfäste i berget. Signalmasten användes av lotsarna under deras tid på ön.

Vid Tjuvelthamn finns en stenbro uppförd för fyrpersonalens båtar.

På fastigheten finns flera sjömärken. De äldre är i form av stenrösen, gravhögar (kummel) som utgör en påminnelse om sjöfarten förr och som ger en karakteristisk silhuett längs med kusten. Ett nytt kummel är rest i Kappelhamn och är en förstärkning av en gammal enslinje mot den vitmålade gaveltriangeln på Väderö museet Lotsstugan. Sjömärken finns också på öarna och på stranden vid Lilla Sandhamn. På den sydöstra udden av Vinga skär finns en ledfyr som togs i bruk 1936. Den ersatte en äldre fyr som byggdes 1883. Rester av fundamentet till den gamla fyren finns kvar med stigar och trappor. Vid Klimpen på Vinga skär finns gravrösen som tjänat både som grav och sjömärke. Ett röse är intakt medan det övriga är raserat. Av

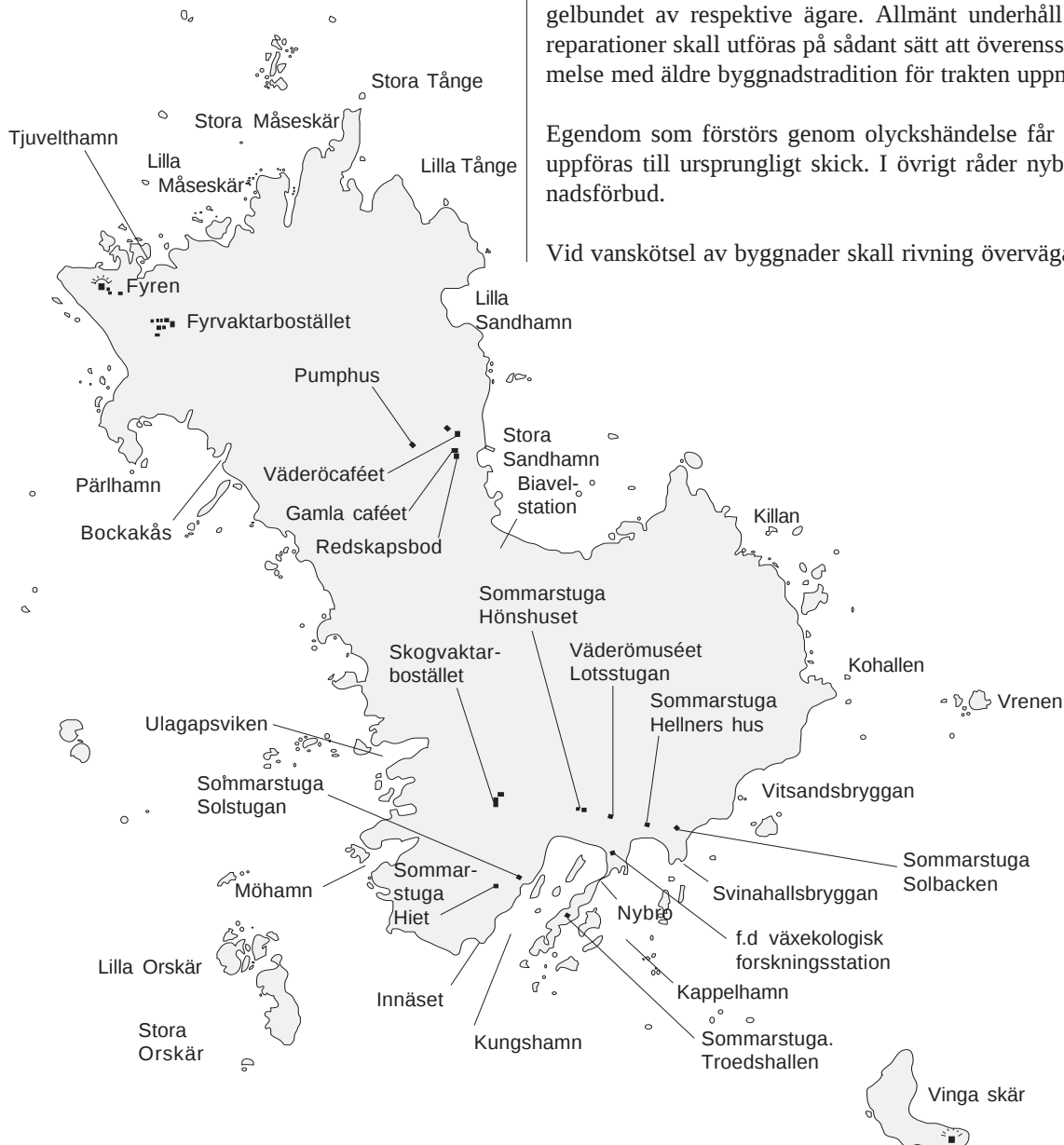

äldre sjökort framgår att de har varit lika höga. Här finns också rester av ett stenhus av okänt ursprung men som bland annat använts som dynamitförråd vid vrakhantering. Troligen har även haft med fårskötsel att göra på ön. På Vinga skär finns också vrakrester av ett mudderverk.

Två stora stänger med runda tavlor som markerar enslinje för kabel mellan fastlandet och ön finns på Vinga skär. På fastlandet finns motsvarande tavlor vid Torekovs kyrka och strax söder om Torekovs hamn. Stängerna ger en karakteristisk kustsilhuett.

På Vrenen finns ett stångmärke som restes för första gången 1764 för att tillsammans med ett likadant märke, som var uppfört på Vinga skär, vägleda segelfartygen mellan Hallands Väderö och Torekov. Stångmärket på Vinga skär har ersatts av fyren medan märket på Vrenen står kvar som ett marint minnesmärke. Detta sköts numera av Torekovs sjöfartsmuseum.

På Orskärs södra udde finns ett kummel som utgör ett betydande inslag i kustsilhuetten.

På ön finns flera stengårdsgårdar som tidigare nämnts i skötselplanen inom respektive skötselområde. Stengårdsgårdarna har förutom det kulturhistoriska värdet även stor betydelse för bland annat öns lavflora.

Även byggnaderna har betydelse för öns fågelfauna. Hus-svalor häckar gärna i byggnaderna. I den mån ladusvalor kan ta sig in häckar de gärna i uthusen. Under vissa uthus häckar ibland gravänder. Under takpannor häckar sädesärlor.

Mål

Välskötta anläggningar, bebyggelse och tomtmark.

Åtgärder:

Ett nytt fårstängsel sättes upp runt tomten till fyrvaktarbostäderna.

Anläggningar, byggnader och tomtmark underhålls regelbundet av respektive ägare. Allmänt underhåll och reparationer skall utföras på sådant sätt att överensstämmelse med äldre byggnadstradition för trakten uppnås.

Egendom som förstörs genom olyckshändelse får återuppföras till ursprungligt skick. I övrigt råder nybyggnadsförbud.

Vid vanskötsel av byggnader skall rivning övervägas.

3 ANORDNINGAR FÖR REKREATION OCH FRILUFTSLIV

3.1 Övergripande mål

Det övergripande målet skall vara att naturreservatet skall kunna utnyttjas av allmänheten utan större anläggningar för friluftslivet. Naturreservatet utgör idag ett av länets viktigare friluftsområden, främst genom det kustnära läget med möjligheter till bad, promenader och fiske. Dessa värden skall bevaras.

3.2 Riktlinjer och åtgärder

3.2.1 Tillgänglighet

Reservatet är under sommarhalvåret lättillgängligt för allmänheten. Regelbunden passagerarbåttrafik utgår från Torekovs hamn under perioden april till och med september.

Åtgärder:

Besökande skall kanaliseras på ett sådant sätt att störningar på växt- och djurliv minimeras. Förvaltningen skall syfta till att lämna öns ytterområden med tillhörande öar och skär ostörda, främst under häckningstid.

3.2.2 Friluftsanordningar

Bryggor, förtöjningsringar

Bryggor för turbotarna finns vid Sandhamn och Svinahallen. En stenbro finns vid Tjuvelthamnen på öns norra del.

Åtgärder:

Anläggningarna underhålls regelbundet av markägaren

Vandringsspår och leder

Markerade stigar leder besökare runt ön. På flera ställen finns vägvisningsskyltar uppsatta. Spänger finns där de markerade stigarna korsar kärr och våtmarker.

Åtgärder:

Hela stigsystemet ses över omgående. Befintliga vägvisare byts ut mot nya. Ny stig röjes fram genom den östra delen av Tångakärret mellan Lilla Sandhamn och Ravnahult i höjd med plantskolan.

Utformningen av stigmarkeringar och vägvisare skall följa naturvårdsverkets rekommendationer.

Sanitära anordningar

Toaletter finns utplacerade på flera platser på ön. Handikappanpassad toalett finns vid caféet i Stora Sandhamn.

Åtgärder:

Anläggningarna underhålls regelbundet.

3.2.3 Renhållning

Soptunnor finns utplacerade på ett stort antal platser på ön.

Åtgärder:

Tunnorna tömmas vid behov.

3.2.4 Information

Svenskspråkig folder har utgivits av Egendomsnämnden i Lunds Stift. Torekovs Kyrkoråd distribuerar foldrarna. Informationsskyltar finns utplacerade på flera ställen på ön.

Åtgärder:

Mot bakgrund av att även marina delar infogats i reservatet ska informationsskyltar och foldrar förnyas omgående. En större informationscentral i trä bör ställas upp vid Stora Sandhamn. De nya skyltarna skall innehålla information på svenska, engelska och tyska. Minst två varianter av skyltar bör tas fram. En variant bör beskriva öns stigsystem samt bestämmelser för allmänheten medan den andra bör innehålla information om öns naturvärden. Kompletterande skyltar skall tas fram som behandlar salskyddsområdet, fågelskyddsområdena och fornminnen. Skyltar bör även placeras i Torekovs hamn. Vidare bör en ny informationsfolder tas fram. Foldern skall framställas i svensk, tysk och engelsk version.

3.2.5 Utmärkning av naturreservatets gräns

Gränsutmärkning saknas.

Åtgärder:

Naturreservatets gräns behöver ej märkas ut. Fågelskyddsområden och salskyddsområde skall gränsutmärkas.

4 TILLSYN

Torekovs kyrkoråd svarar för tillsyn av reservatet.

5 UPPFÖLJNING, UTVÄRDERING OCH ÖVERVAKNING AV NATURVÄRDEN

Övervakning av naturvärden

Riktlinjer och åtgärder:

Den marina delen av reservatet övervakas genom särskilt program (bilaga 7). Naturvärdena på ön i övrigt bör följas upp genom regelbunden övervakning av särskilt utvalda nyckelarter. Länsstyrelsen skall utarbeta ett särskilt kontrollprogram för övervakning av områdets miljötillstånd mot bakgrund av att området är utpekad av regeringen som SCI-kandidat till Eus nätverk Natura 2000 i enlighet med EUs habitatdirektiv. Det är även nödvändigt att övervaka fågelfaunans status och utveckling i reservatet med hänsyn till att det är utpekad av regeringen som särskilt skyddsområde enligt EUs fågeldirektiv. Vegetationens utveckling kontrolleras i fasta provtytor fördelade över hela ön. Då det redan finns ett mycket stort antal dokumenterade provtytor för olika organismer bör dessa i första hand väljas vid uppföljning av naturvärdena på ön.

Länsstyrelsens resurser för artövervakning är mycket begränsade varför ett utökat samarbete med ideella naturvårdsorganisationer är nödvändigt.

Uppföljning och utvärdering av skötsel av reservatet

Riktlinjer och åtgärder:

Uppföljning av reservatet ska ske enligt följande:

1. Årlig skötseldokumentation
2. Årlig uppföljning av skötselmål
3. Uppföljning av kvalitetsmål vart femte år.

Skötsel Dokumentation

Varje år skall utförd skötsel/hävd dokumenteras enligt följande:

- datum för betespåsläpp och inställning
- antal betesdjur som släpptes
- djurslag / ras
- förändringar i antal betesdjur och djurslag under betessäsongen samt datum för dessa.
- eventuell "hjälpplåtter" i betesmarkerna
- restaureringsinsatser
- skogliga åtgärder

Uppföljning av skötsel mål

Skötsel mål preciseras i särskilda skötselavtal med djurhållare/markägare och skall följas upp årligen. Uppföljningen skall ge resultatet godkänt eller icke godkänt. I betesmarkernas fältskikt skall den genomsnittliga kvarstående vegetationsmängden, eller stubbhöjden, mätas med gräsmarkslinjal. I träd- och buskskikt skall röjning och lövtäkt följas upp som utfört (=godkänt) respektive icke utfört (=underkänt). Naturvårdsförvaltaren svarar för uppföljning av skötsel mål.

Uppföljning av kvalitetsmål

Kvalitetsmålen för respektive markslag skall följas upp vart femte år. Mätningar bör ske i fasta ytor eller utmed fasta linjer. Fasta provytor skall dokumenteras på ett sådant sätt att mätningar kan upprepas på samma plats. Öns äldre träd skall karteras och fotodokumenteras regelbundet med ca fem års intervall.

Metoder för uppföljning av kvalitetsmål redovisas i boken Äldre fodermarker, Naturvårdsverket 1996. Särskild vikt skall läggas vid uppföljning av den epifytiska lavfloran.

6 REVIDERING AV SKÖTSELPLANEN

Skötselplanen gäller för överskådlig framtid vad gäller i planen angivna mål och riktlinjer för hävden. De åtgärder som anges i planen inom ramen för givna riktlinjer skall ses över om uppföljning av kvalitetsmålen visar att en översyn är nödvändig eller i övrigt när berörda parter anser det påkallat.

7 FINANSIERING AV NATURVÅRDSFÖRVALTNINGEN

7.1 Ekonomisk utredning

Naturvårdsförvaltaren gör en ekonomisk utredning avseende kostnader och intäkter för naturvårdsförvaltningen.

7.2 Finansiering av naturvårdsförvaltningen

För finansiering av områdets löpande skötsel bör EUs miljöstöd användas i första hand. Skötselåtgärder för bevarande av naturvärden och som går över de skötselvillkor som anges för miljöstöd kan finansieras med vårdanslaget. Särskilda skötselplaner och medel för skötsel av områden med förekomst av läderbagge lämnas av Naturvårdsverket i enlighet med LIFE-projektet "Skydd av läderbaggen i Sverige".

Bekostas av länsstyrelsen:

Upprättande och revidering av skötselplan

Upprättande av målrelaterade, civilrättsliga avtal om betestryck

Ersättning för betestryck och andra åtgärder i enlighet med avtal med länsstyrelsen

Utplacering av fasta provrutor för dokumentation av växt- och djurliv på ön

Regelbunden dokumentation av flora och fauna i de fasta provytorna

Regelbunden kartering och fotodokumentation öns äldre träd

Regelbunden uppföljning och dokumentation av skötselåtgärder i reservatet

Röjnings- och gallringsåtgärder i enlighet med fastställd skötselplan

Nyuppsättning av stängsel för betesdjur enligt fastställd skötselplan

Anläggning och underhåll av stigar, spänger, stigmarkeringar och vägvisningsskyltar

Underhåll av naturvårdsfondens fastigheter

Produktion, uppsättning och underhåll av nya informationsskyltar om naturreservatet
Produktion av informationsfoldrar om naturreservatet

Bekostas av Torekovs Kyrkoråd

Uppställning och underhåll av toaletter och soptunnor
Underhåll av hamnanläggningar
Underhåll av livräddningsutrustning
Tillsyningsman under sommarmånaderna
Underhåll av stängsel för betesdjur
Underhåll av stängselövergångar
Underhåll av övriga, egna anläggningar

Bekostas av Sjöfartsverket

Underhåll av fyranläggningar och sjömärken m.m

Bekostas av militära myndigheter

Underhåll av militära anläggningar på ön

Bekostas av SMHI

Underhåll av meteorologisk observationsstation

Bekostas av enskilda

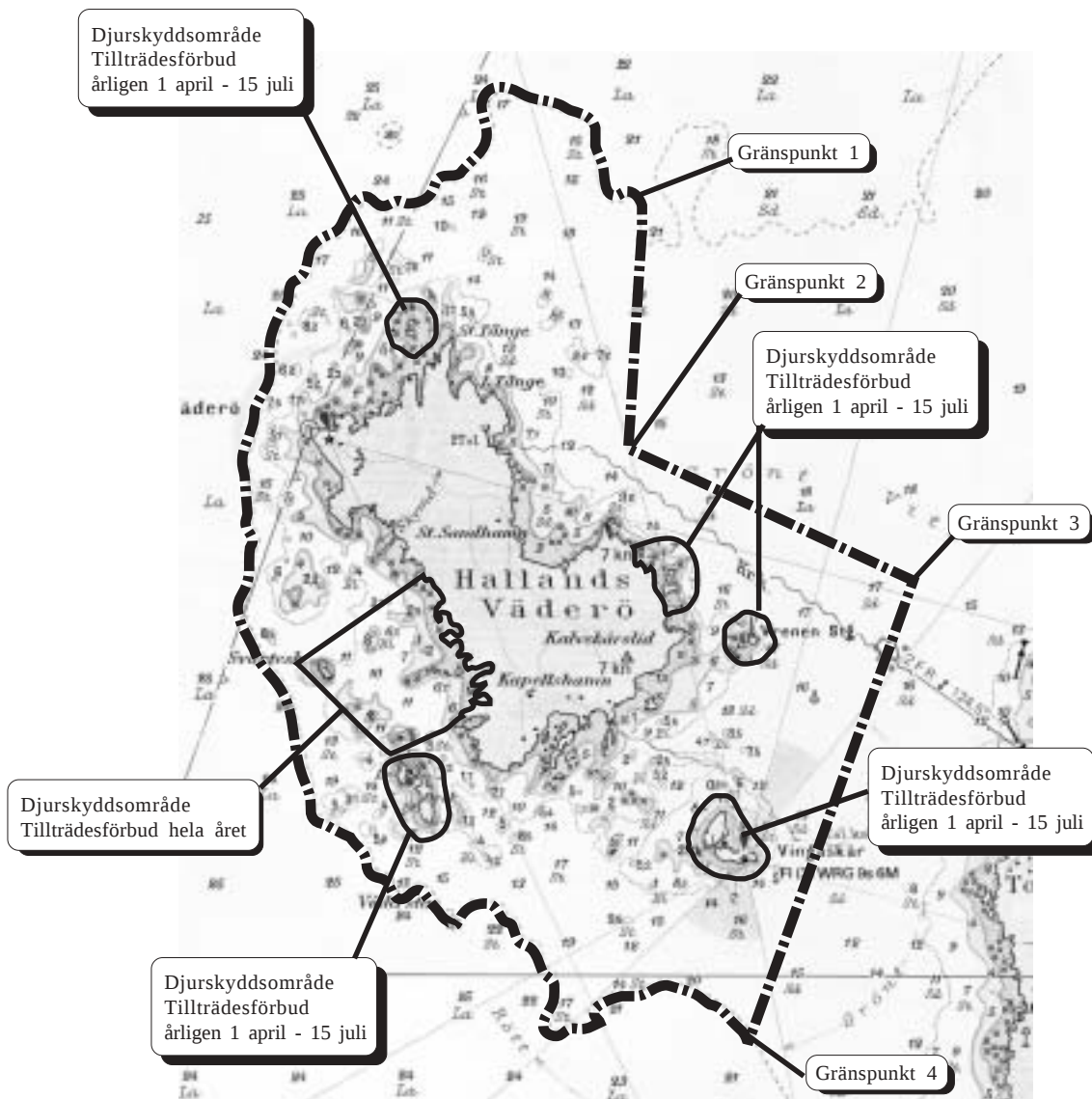
Underhåll av byggnader och anläggningar i enskild ägo

BILAGA 1

Översiktskarta
Hallands Väderö
Båstads kommun
Skåne län

Skala ca 1:50 000

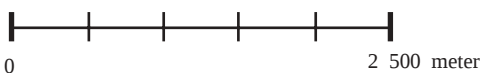
Utdrag ur sjökort nr 923, Kattegatt, Tylön - Kullen

N

Gräns för naturreservat

Gräns för område med särskilda restriktioner

Gränspunktbeskrivning

Latitud	Longitud
1: 56°27',2	- 12°34',7
2: 56°26',8	- 12°24',8
3: 56°26',6	- 12°36',7
4: 56°25',0	- 12°35',7

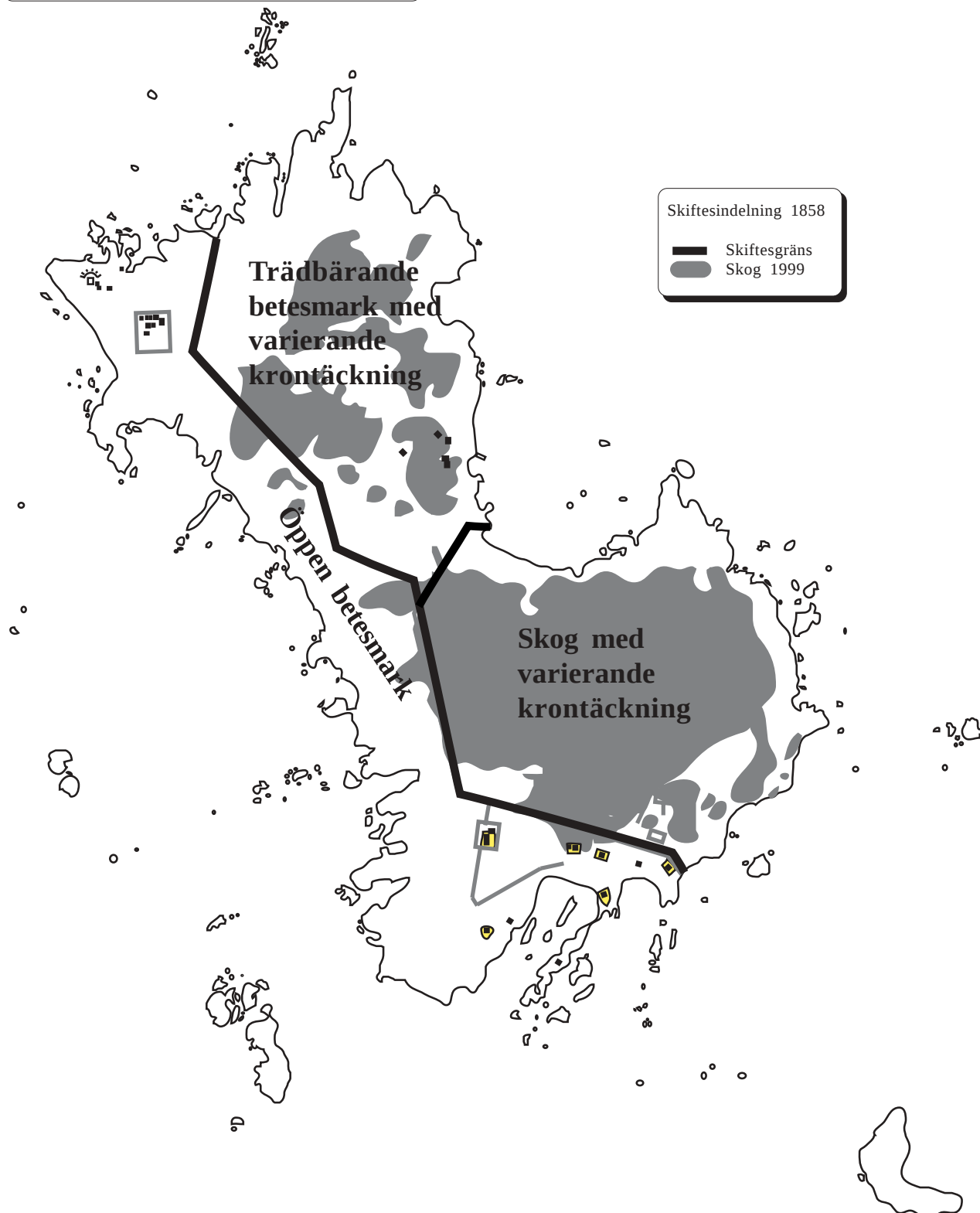

BILAGA 2

Föreslagen markanvändning
Hallands Väderö
Båstads kommun
Skåne län

Skala ca 1:22 000

N

BILAGA 3

Skötselplanekarta
Hallands Väderö
Båstads kommun
Skåne län

Skala ca 1:22 000

N

Informationsskylt

Dass

Soptunna

Dricksvatten

Café

Telefonkiosk

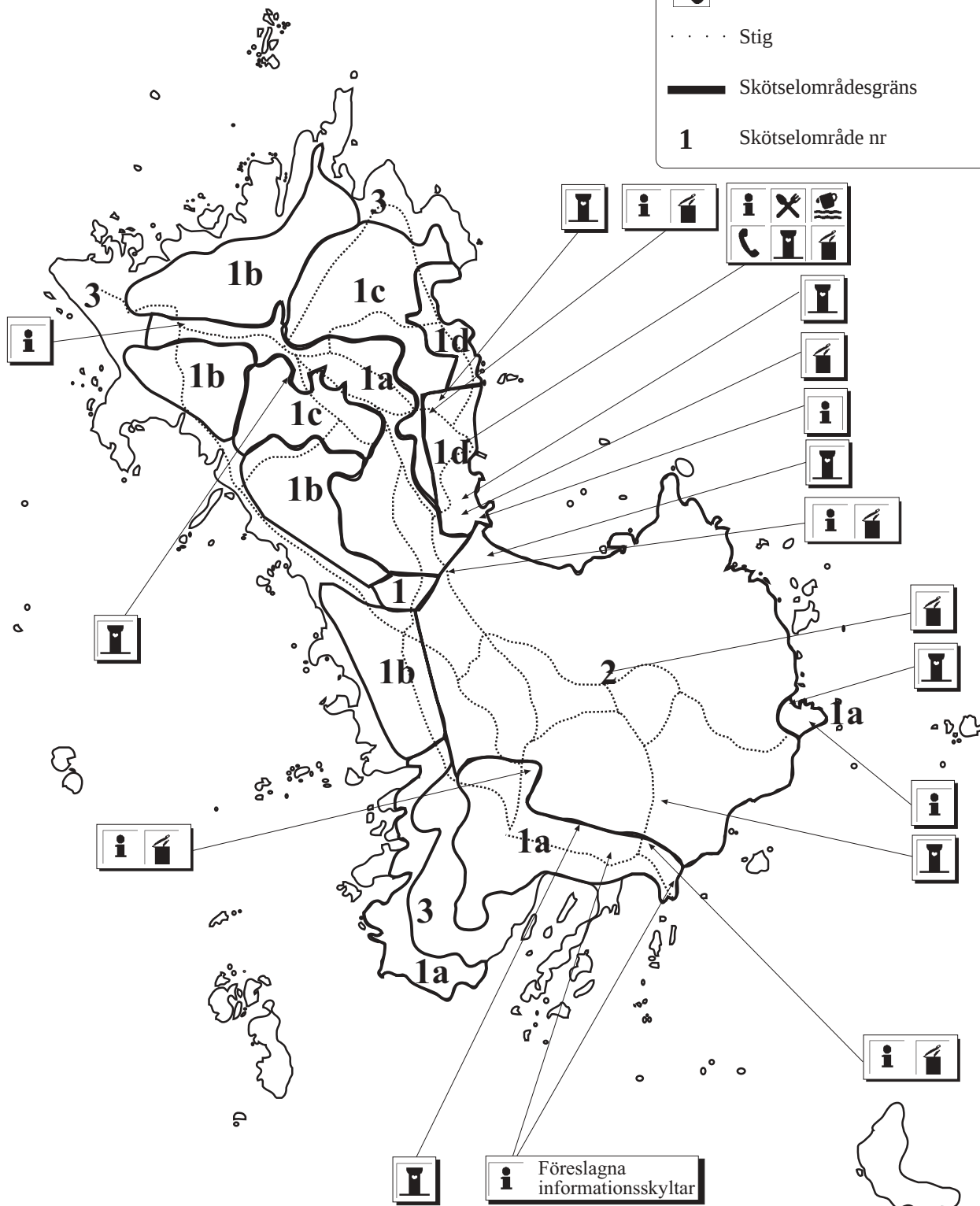
Stig

Skötselområdesgräns

1

Skötselområde nr

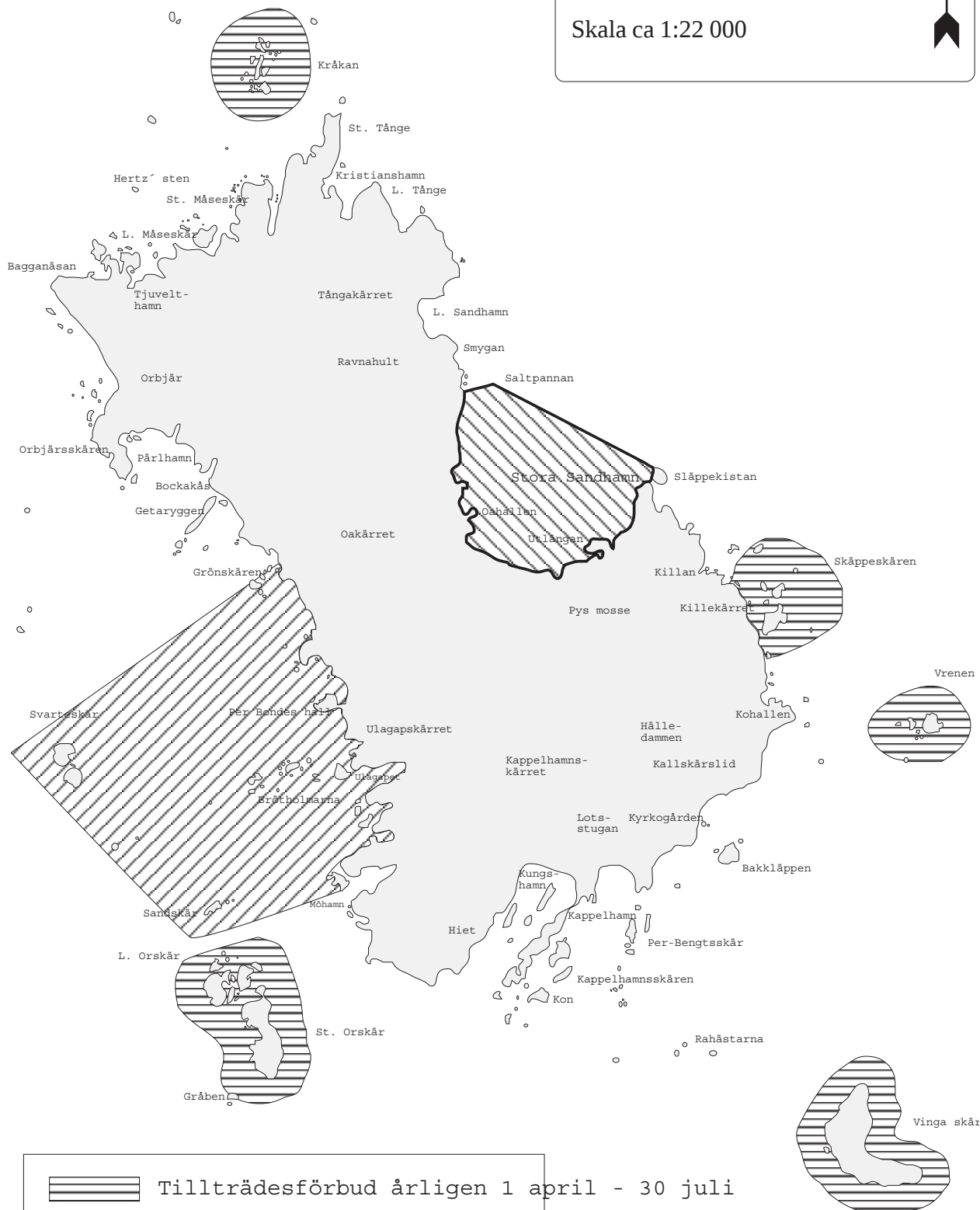

BILAGA 4

Områden med särskilda föreskrifter
Hallands Väderö
Båstads kommun
Skåne län

Skala ca 1:22 000

Tillträdesförbud årligen 1 april - 30 juli

Tillträdesförbud året runt

Ankringsförbud

BILAGA 5

Stängselkarta
Hallands Väderö
Båstads kommun
Skåne län

Skala ca 1:22 000

N

- Stängsel
- || Stängselövergång
- || Stängselövergång med grind
- ... Stig

